

Саветодавна комисија за људска права

ТСС зграда Д-12, седиште мисије УНМИК-а, Приштина, Косово, електронска пошта hrar-unmik@un.org, телефон +381 (0)38 504 604 локал 5182

МИШЉЕЊЕ

Датум усвајања: 23. јануар 2014. године

Предмети бр. 139/09, 218/09 и 325/09

Татјана ВИТОШЕВИЋ, Веска МАЈМАРЕВИЋ и Наташа МАЈМАРЕВИЋ

против

УНМИК-а

Саветодавна комисија за људска права, на заседању одржаном 23. јануара 2014. године, уз присуство следећих чланова:

Марека Новицког, председавајућег
Кристин Чинкин
Франсоаз Тулкенс

Уз помоћ

Ане Марије Ћезано, заменика извршног службеника

Узевши у обзир изнад поменути жалбу, уложену сагласно члану 1.2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, од 23. марта 2006. године о оснивању Саветодавне комисије за људска права,

Након већања, обављеног такође и електронским путем, у складу са правилом 13 § 2 свог Пословника, доноси следеће закључке и препоруке:

I. ПОСТУПАК ПРЕД КОМИСИЈОМ

1. Жалба гђе Татјане Витошевић (предмет бр. 139/09) уложена је 20. марта 2009. године и уписана је 30. априла 2009. године. Жалба гђе Веске Мајмаревевић (предмет бр. 218/09) уложена је 6. априла 2009. године и уписана је 30. априла 2009. године. Жалба гђе Наташе Мајмаревевић (предмет бр. 325/09) уложена је 29. септембра 2009. године и уписана је 4. децембра 2009. године.

2. Дана 9. децембра 2009. године, предмет гђе Витошевић је прослеђен Специјалном представнику Генералног секретара (СПГС)¹, како би се добиле примедбе УНМИК-а на прихватљивост предмета. Дана 30. априла 2010. године, УНМИК је доставио свој одговор.
3. Дана 23. децембра 2009. године и 12. маја 2010. године, Комисија је од гђе Веске Мајмаревић затражила додатне информације, али није добила одговор.
4. Дана 9. септембра 2010. године, Комисија је спојила три жалбе, сходно правилу 20 Пословника Комисије.
5. Дана 2. новембра 2010. године, Комисија је поново проследила предмет бр. 139/09 и проследила је предмете бр. 218/09 и 325/09 СПГС-у како би добила примедбе УНМИК-а на прихватљивост жалби.
6. Дана 13. децембра 2010. године, СПГС је доставио УНМИК-ов одговор.
7. Дана 4. марта 2011. године, Комисија је питала СПГС да ли УНМИК може да достави примедбе о информацијама објављеним у медијима, које могу имати неког утицаја на предмет. СПГС је одговорио 23. марта 2011. године.
8. Дана 15. септембра 2011. године, Комисија је прогласила жалбе прихватљивим.
9. Дана 19. септембра 2011. године, Комисија је проследила своју одлуку СПГС-у и затражила примедбе УНМИК-а на меритум жалби, као и копије свих полицијских, форензичких и других истражних списа на које се УНМИК ослањао при припреми свог одговора.
10. Дана 13. јануара 2012. године, СПГС је доставио УНМИК-ове примедбе на меритум предмета заједно са релевантном документацијом.
11. Дана 2. августа 2013. године, Комисија је од УНМИК-а затражила да потврди да ли се достављање списа у вези са предметом може сматрати коначним.
12. Дана 5. августа 2013. године, СПГС је доставио УНМИК-ов одговор.
13. Дана 16. септембра 2013. године, Комисија је од УНМИК-а затражила да потврди да ли се објављивање списа у вези са предметом може сматрати коначним. УНМИК је доставио свој одговор истог дана.
14. Дана 22. новембра 2013. године, Комисија је затражила од УНМИК-а да достави своје примедбе у вези са могућношћу да употреби додатне информације доступне у јавности у свом мишљењу. СПГС није одговорио на овај захтев.

¹Списак скраћеница и акронима коришћених у тексту налази се у приложеном Прилогу.

II. ЧИЊЕНИЦЕ

A. Општи преглед догађаја²

15. Предметни догађаји су се одиграли на територији Косова након успостављања Привремене управе мисије Уједињених нација на Косову (УНМИК), јуна 1999. године.
16. Оружани сукоб током 1998. и 1999. године између српских снага с једне стране и Ослободилачке војске Косова (ОВК) и других оружаних групација косовских Албанаца с друге стране добро је документован. Након неуспеха међународних напора за решавање сукоба, 23. марта 1999. године, Генерални секретар Северно-атлантског споразумног савеза („НАТО“) објавио је почетак ваздушних напада на Савезну Републику Југославију (СРЈ). Ваздушни напади су почели 24. марта 1999. године, а окончани су 8. јуна 1999. године, када је СРЈ пристала да повуче своје снаге са Косова. Дана 9. јуна 1999. године, Међународне безбедносне снаге (КФОР), СРЈ и Република Србија потписале су „војно-технички споразум“ у ком су се сагласиле о повлачењу СРЈ са Косова и присуству међународних безбедносних снага након доношења одговарајуће резолуције Савета безбедности УН-а.
17. Дана 10. јуна 1999. године, Савет безбедности УН-а усвојио је Резолуцију 1244 (1999). Поступајући сходно Поглављу VII Повеље УН-а, Савет безбедности УН-а одлучио је да распореди међународне безбедносне снаге и цивилне представнике – КФОР, односно УНМИК – на територију Косова. Сходно Резолуцији Савета безбедности 1244 (1999), УН-у је дата пуна законодавна и извршна власт за привремену управу на Косову, укључујући спровођење правде. КФОР је имао задатак да успостави „безбедну средину у којој избегла и расељена лица могу безбедно да се врате кући“ и привремено обезбеди „јавни ред и мир“ све док међународни цивилни представници не буду могли да преузму одговорност за овај задатак. УНМИК се састојао из четири главне компоненте или стуба којима су руководиле Уједињене нације (цивилна управа), Високи комесар Уједињених нација за избеглице (хуманитарна помоћ, која је постепено окончана јуна 2000. године), ОЕБС (успостављање институција) и ЕУ (реконструкција и привредни развој). Сваки стуб је био под управом СПГС-а. Резолуцијом Савета безбедности УН-а 1244 (1999) УНМИК је овлашћен да „унапреди и штити људска права“ на Косову у складу са међународно признатим стандардима у погледу људских права.
18. Процене у погледу утицаја сукоба на расељавање популације косовских Албанаца крећу се од приближно 800.000 до 1,45 милиона. Након усвајања Резолуције 1244

² Списи на које се Комисија позива при навођењу овог општег прегледа догађаја су следећи: ОЕБС, „Како виђено, тако речено“, 1. том (октобар 1998 – јун 1999.) и 2. том (14. јун –31. октобар 1999.); тромесечни извештаји Генералног секретара УН-а о Привременој управи мисије Уједињених нација на Косову; Годишњи извештаји полиције УНМИК-а (2000, 2001.); Фонд за хуманитарно право „Отмице и нестанци не-Албанаца на Косову“ (2001.); Фонд за хуманитарно право „Косовска књига памћења“ (<http://www.kosovomemorybook.org>); УНМИК-ова канцеларија за нестала лица и судску медицину, Извештај о активностима 2002-2004.; Европски суд за људска права, *Бехрами и Бехрами против Француске и Сарамати против Француске, Немачке и Норвешке*, бр. 71412/01 и 78166/01, одлука од 2. маја 2007; Међународна комисија за нестала лица, „Ситуација на Косову: попис“ (2010.); подаци које је издао Високи комесар Уједињених нација за избеглице (доступни на адреси www.unhchr.org) и Међународни комитет Црвеног крста (доступни на адреси <http://familylinks.icrc.org/kosovo/en>).

(1999), већина косовских Албанаца који су побегли, или били насилно избачени из својих кућа током сукоба од стране српских снага, вратила се на Косово.

19. У међувремену, припадници неалбанске заједнице – углавном, али не само, Срби, Роми и словенски муслимани, као и косовски Албанци за које се сумња да су сарађивали са српским властима – постали су мета распрострањених напада од стране наоружаних групација косовских Албанаца. Тренутне процене у вези са бројем расељених косовских Срба крећу се између 200.000 и 210.000. Док је већина косовских Срба и другог неалбанског становништва побегла у ужу Србију и суседне земље, они који су остали постали су жртве системских убистава, отмица, насумичног притварања, сексуалног и родног насиља, пребијања и злостављања.
20. Иако постоји спор око бројки, процењује се да је више од 15.000 лица усмрћено или нестало током и одмах након косовског сукоба (1998-2000. године). Више од 3000 етничких Албанаца и око 800 Срба, Рома и чланова других мањинских заједница нестало је током овог периода. Пронађено је више од половине несталих лица и њихови посмртни остаци идентификовани су до краја 2010. године, док се, од октобра 2012. године, 1766 лица и даље води као нестало код Међународног комитета Црвеног крста (МКЦК).
21. Од јула 1999. године, у склопу напора да се на Косово врати спровођење закона у оквиру владавине права, СПГС је затражио од држава чланица УН-а да подрже постављање 4718 чланова међународне полиције као цивилне компоненте УНМИК-а. Задатак полиције УНМИК-а био је да саветује КФОР у вези са полицијским питањима док полиција не добије довољан број чланова да преузме пуну одговорност за спровођење закона и да ради на развоју косовске полицијске службе. До септембра 1999. године, приближно 1100 међународних полицајаца распоређено је у УНМИК-у.
22. Распоређивање полиције УНМИК-а углавном је завршено до децембра 2000. године, са 4400 чланова особља из 53 земље, и УНМИК је преузео примарну одговорност за спровођење закона у свим крајевима Косова осим у Митровици. Према годишњем извештају полиције УНМИК-а из 2000. године, њој је пријављено 351 киднаповање, 675 убистава и 115 силовања у периоду од јуна 1999. до децембра 2000. године.
23. Услед колапса управљања правдом на Косову, УНМИК је јуна 1999. године успоставио ванредан правосудни систем. Он се састојао од ограниченог броја домаћих судија и тужилаца и функционисао је све до почетка рада редовног правосудног система, јануара 2000. године. Фебруара 2000. године, УНМИК је одобрио именовање међународних судија и тужилаца, најпре у области Митровице, а касније широм Косова, да би ојачао домаћи правосудни систем и гарантовао његову непристрасност. Од октобра 2002. године, домаћи правосудни систем састојао се од 341 домаћег и 24 међународне судије и тужилаца. Јануара 2003. године, Генерални секретар УН-а, при подношењу извештаја Савету безбедности о спровођењу Резолуције 1244 (1999) констатовао је да систем полиције и правосуђа на Косову у то време „добро функционише“ и да је „одржив“.
24. Јула 1999. године, Генерални секретар УН-а изјавио је у извештају Савету безбедности да УНМИК већ сматра да је питање несталих лица посебно акутан проблем у погледу људских права на Косову. Новембра 1999. године, при полицији УНМИК-а је основана

Јединица за нестала лица (ЈНЛ), која је била задужена за истраживање могуће локације несталих лица и/или гробних места. ЈНЛ, заједно са Централном јединицом за кривичну истрагу (ЦЈКИ) полиције УНМИК-а, а касније наменска Јединица за истрагу ратних злочина (ЈИРЗ), била је одговорна за кривичне аспекте предмета несталих лица на Косову. Маја 2000. године, успостављена је Комисија за проналажење и идентификацију жртава (КПИЖ), којом председава УНМИК, ради проналажења, идентификације и предавања посмртних остатака. Од јуна 2002. године, новооснована Канцеларија за нестала лица и судску медицину (КНЛСМ) при УНМИК-овом Одељењу правде (ОП) постала је једини орган који је овлашћен да утврди где се налазе нестала лица, идентификује њихове посмртне остатке и врати их њиховим породицама. Почевши од 2001. године, на основу Меморандума о разумевању (МоР) између УНМИК-а и Међународне комисије за нестала лица (МКНЛ) са седиштем у Сарајеву, допуњеног додатним споразумом из 2003. године, МКНЛ је спроводио идентификацију посмртних остатака путем ДНК анализе.

25. Дана 9. децембра 2008. године, одговорности УНМИК-а у области полиције и правосуђа на Косову су престале, а Мисија владавине права Европске уније на Косову (ЕУЛЕКС) преузела је пуну оперативну контролу у области владавине права, након саопштења председника Савета безбедности Уједињених нација, 26. новембра 2008. године (S/PRST/2008/44), којим се поздравља даље ангажовање Европске уније на Косову.
26. Истог дана, УНМИК и ЕУЛЕКС су потписали МоР о модалитетима и правима и обавезама које проистичу из преноса УНМИК-ових предмета ЕУЛЕКС-у и повезаних списа који се тичу истрага, оптужница и других активности које су у току, а које су предузели УНМИК-ови међународни тужиоци. Убрзо након тога, потписани су слични споразуми у вези са списима којима су се бавиле међународне судије и полиција УНМИК-а. Сви споразуми су обавезивали ЕУЛЕКС да УНМИК-у пружи приступ документима који се односе на активности које су УНМИК-ови органи претходно предузели. Између 9. децембра 2008. и 30. марта 2009. године, сви списи кривичних предмета које су поседовали УНМИК-ов ОП и полиција УНМИК-а требало је да буду предати ЕУЛЕКС-у.

В. Околности везане за отмицу и нестанак г. Синише Витошевића и г. Градимира Мајмаревећа

27. Први жалилац, гђа Татјана Витошевић (предмет бр. 139/09) супруга је г. Синише Витошевића. Други жалилац, гђа Веска Мајмаревећ (предмет бр. 218/09), супруга је г. Градимира Мајмаревећа. Трећи жалилац, гђа Наташа Мајмаревећ (предмет бр. 325/09), кћерка је г. Градимира Мајмаревећа.
28. Жалиоци наводе да су г. Витошевића и г. Мајмаревећа отели припадници ОВК 22. јуна 1999. године. Гђа Витошевић наводи да се то догодило на путу између Ораховца и Велике Хоче. Гђа Веска Мајмаревећ и гђа Наташа Мајмаревећ наводе да су жртве отете из викендице г. Мајмаревећа која се налази између Ораховца и Велике Хоче, у којој су били тог дана. Од тада се не зна где се они налазе.
29. Гђа Наташа Мајмаревећ додаје да су тог дана њен отац и г. Витошевић напустили кућу око 12.00 часова и одвезли се возилом г. Витошевића марке „Рено 4“ црвене боје, са

зеленим вратима на сувозачевој страни. Пошто се нису вратили, њен брат је отишао да их потражи. Он је приметио да су врата викендице сломљена па није ушао унутра. У повратку, њен брат је срео једног косовског Албанца који му је рекао да је видео наоружане припаднике ОВК како на силу одводе њеног оца и г. Витошевића. Такође му је рекао да је препознао једног од тих припадника ОВК. Следећег дана је сусед, косовски Србин, З. М, обавестио њену породицу да су г. Мајмаревић и г. Витошевић прво одведени у некадашњу полицијску станицу у Ораховцу, где је био смештен командни центар ОВК. Та особа је видела обе жртве тог дана када су одведени у дотичну зграду. Информацију су потврдили француски новинари који су такође видели возило марке „Рено 4“ г. Витошевића паркирано испред зграде полицијске станице. У једном тренутку, они су очигледно одведени у ватрогасну станицу, где је био смештен затвор ОВК.

30. Гђа Наташа Мајмаревић даље објашњава да су њеног оца и г. Витошевића испитивала двојица добро познатих локалних команданата ОВК, а затим су брутално пребијени и мучени. Ово су њиховој породици открила двојица именованих косовских Србина, које је ОВК такође тамо задржао, али су касније пуштени. Током неколико месеци након отмице, непознати косовски Албанци су често звали породицу, смејали се, распитивали о њеном оцу и претили да ће их убити и да ће силовати њену старију сестру. Једно вече, исти мушкарци јавили су телефоном њеној мајци да су у току „блудне радње“ и у позадини су се чули врисци. Успели су да утврде да телефонски позиви долазе са телефона у згради ватрогасне јединице. Приближно годину дана након отмице, једна косовска Албанка рекла им је да су њен отац и г. Витошевић још увек живи и да се налазе у кампу у Кукесу, у Републици Албанији. Она на крају додаје да су „њен отац и његов пријатељ Синиша били жртве трговине људским органима“.
31. Копија руком исписаног документа, који је изгледа изјава брата г. Мајмаревића, приложена је уз жалбу гђе Веске Мајмаревић. Поред горенаведених података, у овој изјави налазе се имена још четворице припадника ОВК који су осумњичени да су били укључени у отмицу и задржавање обеју жртава, као и регистарске таблице возила г. Витошевића.
32. Сви жалиоци наводе да је отмица пријављена Црвеном крсту у Нишу (ужа Србија), Црвеном крсту Србије, Југословенском Црвеном крсту, МКЦК-у, Министарству унутрашњих послова Републике Србије (МУП), ОЕБС-у и УНМИК-у. Гђа Наташа Мајмаревић додаје да је нестанак њеног оца такође одмах пријављен јединици КФОР-а која је била стационирана у Ораховцу, али да КФОР није предузео никакву активност.
33. Такође, гђа Веска Мајмаревић је приложила копију своје недатиране кривичне пријаве Међународном јавном тужиоцу у Окружном јавном тужилаштву у Призрену. Она је такође доставила копију свог писма, датаног на 20. август 2000. године, упућеног Општинској управи УНМИК-а у Ораховцу, у коме тражи од ове управе да изда уверење којим се потврђује отмица њеног супруга. Она је у истом писму обавестила УНМИК о отмици г. Витошевића као и о њеним неуспешним напорима да добије било какав одговор од надлежних органа у вези са њиховом судбином.
34. У копији уверења, датаног на 23. август 2001. године, потврђено је да је гђа Веска Мајмаревић такође дала изјаву представницима Пројекта за документовање ратних

злочина који је организовала Америчка адвокатска комора, Правна иницијатива Централне и јужне Европе (АВА/СЕЕЛ).

35. Дана 6. августа 1999. године, МКЦК је покренуо захтев за проналажење г. Мајмаревића. Овај захтев, као и захтев за проналажење г. Витошевића, још увек је отворен³. Имена обе нестале особе такође се налазе у бази података на мрежи коју је саставио МКНЛ⁴, у којој, у релевантним деловима, стоји „прикупљен довољан број референтних узорака“ и „није пронађен подударни ДНК“.

В. Истрага

36. У вези са овим предметом, Комисија је од УНМИК-а добила истражне документе који су се претходно налазили код УНМИК-овог КНЛСМ-а, полиције УНМИК-а (ЈНЛ и ЛИРЗ) и КФОР-а.
37. У вези са достављањем података садржаних у списима, Комисија подсећа да су истражни списи стављени на располагање Комисији ради разматрања уз обавезу чувања поверљивости података. У том погледу, Комисија мора појаснити да, иако њена процена овог предмета проистиче из детаљног разматрања доступне документације, објављује се само ограничен број информација из ње. Стога је у следећим пасусима наведен преглед релевантних истражних корака које су предузели истражни органи.
38. Најстарији документ у истражном спису је „Званични полицијски истражни документ“, датиран на 28. октобар 1999. године, који је саставила полиција УНМИК-а у Приштини. Тог дана, ташта г. Синише Витошевића је дошла да пријави његову отмицу и отмицу г. Мајмаревића. Уз овај образац приложени су оригинал њене руком исписане изјаве и превод исте. У њему је садржана већина детаља везаних за инцидент, укључујући имена шесторо осумњичених и двоје очевидаца, детаљан опис возила г. Витошевића као и адреса и број телефона особе која је пријавила инцидент. У овом документу, инцидент је класифован као „киднаповање“ и „нестало лице“.
39. Спис такође садржи неколико КФОР-ових извештаја и изјава сведока које је сакупио КФОР, а које се односе на различите наводне ратне злочине које су починиле српске снаге у региону Призрена. У неким од њих се помиње г. Мајмаревић као припадник МУП-а.
40. Дана 2. новембра 1999. године, командант ЈНЛ-а послао је захтев шефовима свих регионалних штабова полиције УНМИК-а (РШ), главној команди Граничне полиције, ЦЈКИ-ју и КФОР-у, у коме их обавештава о тренутној истрази „киднаповања“ г. Витошевића и г. Мајмаревића, и тражи од њихових одговарајућих служби да доставе релевантне информације.
41. У ставци у ЈНЛ-овом Извештају о наставку случаја, датираном на 19. јануар 2000. године, стоји „Унос података извршен -да“

³База података МКЦК-а је доступна на адреси: <http://familylinks.icrc.org/kosovo/en/pages/search-persons.aspx> (прегледано 22. јануара 2014.).

⁴База података МКНЛ-а је доступна на адреси: http://www.ic-mp.org/fdmsweb/index.php?w=mp_details&l=en (прегледано 22. јануара 2014.).

42. У одговору Истражне јединице станице полиције УНМИК-а у Ораховцу, датираном на 25. фебруар 2000. године, стоји да је г. Витошевић „[...] тражен ради истраге могућег учествовања у ратним злочинима“, док се г. Мајмаревић „[...] налази на списку преминулих особа који води КФОР“. Одговори на овај захтев послати из Регионалне истражне јединице (РИЈ-а) у Призрену, РИЈ-а у Пећи и ЦЈКИ-ја били су сви негативни.
43. Меморандумом датираним на 31. март 2000. године, ЈНЛ је упутио захтев Истражној јединици станице полиције УНМИК-а у Ораховцу за достављање горенаведеног списка. У одговору станице полиције УНМИК-а у Ораховцу, датираном на 12. април 2000. године, достављена је потребна информација.
44. Дана 11. фебруара 2000. године, ЈНЛ је МКЦК-у послао захтев за информације у погледу г. Витошевића.
45. Спис такође садржи недатиран Образац за идентификацију жртве са антемортем подацима у погледу г. Витошевића и г. Мајмаревића.
46. У интерном меморандуму полиције УНМИК-а, датираном на 19. децембар 2002. године, службеник ЈНЛ-а полиције УНМИК-а одговоран за идентификацију написао је:
- Овим меморандумом обавештавају се службеници да је садржај овог списка само штампана верзија антемортем података унетих у базу података за идентификацију жртава несрећа Јединице за нестала лица. Оригинал списка је нестао (датум непознат) и више се не може пронаћи. Молимо вас да имате у виду да су ове информације оскудне и да би контактирањем породица сви службеници требало да провере да ли је доступно више информација.
47. У извештају о антемортем истрази, датираном на 4. април 2005. године, описан је статус истраге коју је спровео ЈНЛ у погледу обе нестале особе. У извештају се наводе догађаји везани за отмицу и нестанак г. Витошевића и г. Мајмаревића. У њему су дати сажети разговора који су службеници ЈНЛ-а обавили са гђом Веском Мајмаревић и гђом Татјаном Витошевић, што се очигледно догодило 1. априла 2005. године у Ораховцу. У својим изјавама оба жалиоца су препричала догађаје онако како су описани горе у тексту. У спису не постоје писане и потписане званичне изјаве од тог датума. У извештају о антемортем истрази наводи се такође да су чланови породица оба нестала лица дали узорке крви. У закључном делу овог извештаја стоји да „није извршен накнадни упис података о томе где се налазе [нестала лица] нити постоји било какав веродостојан податак да су негде убијени и закопани. С обзиром на то, дата је препорука да се предмет стави на чекање“.
48. У писму који је полицији УНМИК-а доставио српски МУП, датираном на 28. септембар 2005. године, наводи се да МУП поседује уверљиве податке о особама наводно одговорним за киднаповање, задржавање и убиство г. Витошевића и г. Мајмаревића. За једног од осумњичених наведено је да је био припадник Косовске полицијске службе. ЈИРЗ полиције УНМИК-а примио је ово писмо 1. октобра 2005. године. У одговору послатом 12. октобра 2005. године, траже се додатне информације и предлаже састанак ради разговора о том питању. Пошто на ово није добијен никакав

одговор, српском МУП-у је послато друго писмо са истим захтевом 18. августа 2006. године.

49. Дана 1. јуна 2006. године, ЈИРЗ је затражио од МКНЛ-а да достави информације о познатим сродницима два нестала лица. У одговору МКНЛ-а од 5. јуна 2006. године, дата су имена и адресе два крвна сродника за сваког од њих, укључујући гђу Витошевић и гђу Мајмаревић.
50. Изјава сведока коју је дала гђа Татјана Витошевић, а записао УНМИК-ов ЈИРЗ, датирана је на 4. август 2006. године. У тој изјави она је поновила податке наведене изнад и дала детаље везане за њих. Такође је поново дала имена потенцијалних сведока и осумњичених. Она је нагласила да је, након што је обавестила команданта данског КФОР-а одговорног за српски део Ораховца о отмици и вероватној локацији њеног супруга и г. Мајмаревића, он њу слагао рекавши јој да КФОР не може да уђе у зграду ватрогасне јединице без налога. Он није ништа учинио. Она је такође изјавила да је у тренутку отмице њен супруг код себе имао неколико хиљада немачких марака, што би могао да буде разлог због чега након тога није пуштен на слободу. Она је поменула службеника Косовске полицијске службе који јој је дао неке информације о разлозима због којих је ОВК одвео њеног супруга.
51. У спису се даље наводи да је септембра 2006. године ЈИРЗ успео да идентификује два новинара из ТВ станице Франс2, који су се налазили у Ораховцу јуна 1999. године. Један од њих дао је изјаву путем електронске поште, али није могао јасно да се сети детаља везаних за њихово тадашње учешће у потрази за двојицом несталих Срба, тако да није доставио никакве конкретне детаље.
52. У ЈИРЗ-овом извештају, датираном на 18. септембар 2006. године, наведени су резултати једног другог контакта који су истражитељи остварили са гђом Витошевић, када је она поново доставила списак потенцијалних сведока. У спису се не налази њена званична, потписана изјава.
53. ЈИРЗ је обавио разговор са сведоком албанске националности са Косова 28. септембра 2006. године, али из њега нису проистекле вредне информације.
54. Дана 6. октобра 2006. године, истражитељ је сакупио имена и адресе осталих потенцијалних сведока из општине Ораховац. У једном другом службеном извештају ЈИРЗ-а са истим датумом, истражитељ описује могућу повезаност између две нестале особе и неких наводних ратних злочина које је починио српски МУП у тој области, али не наводи изворе тих информација. Он даје имена њихових потенцијалних сарадника у МУП-у и предлаже обављање разговора са њима како би се добиле додатне информације у погледу мотива отмице жртава.
55. Дана 31. октобра 2006. године, ЈИРЗ је затражио од УНМИК-овог Централног регистра грађана да достави адресе и идентификацијске податке о деветоро потенцијалних сведока/осумњичених у вези са овим случајем. Дана 3. новембра 2006. године, Регистар грађана доставио је доступне податке везане само за троје њих.
56. Према извештају полиције, датираном на 12. новембар 2006. године, 10. новембра 2006. године тим истражитеља ЈИРЗ-а отишао је у Ораховац, где је обавио разговор са

петоро потенцијалних сведока који су до тада били идентификовани. Ниједан од њих није доставио информације од значаја. Истражитељи су такође сазнали да су друга два потенцијална сведока преминула.

57. Дневник истражитеља који се односи на овај предмет садржи 42 ставке, у којима су садржане акције предузете од стране истражитеља ЈИРЗ-а по овом предмету, између 31. јула и 15. новембра 2006. године. У прилогу дневника налазе се спискови десеторо осумњичених и једанаесторо сведока (укључујући гђу Витошевић), као и кратак преглед и анализе других доступних извора информација.
58. У другом извештају ЈИРЗ-а, датираном на 5. март 2007. године, дат је преглед истраге. Истражитељ је закључио да сведок З. М, који је наводно видео како г. Витошевић и г. Мајмаревевић улазе у зграду ватрогасне јединице на дан отмице, у пратњи припадника ОВК (видети § 29 изнад): „... не може бити прихваћен као очевидац у погледу истражних вештина“ [sic.], додавши да се сведок са својом породицом преселио у ужу Србију. Истражитељ је предложио да се ова истрага стави „у неактиван статус због недостатка доказа“.
59. Дана 7. марта 2007. године, ЈИРЗ је затражио од управника Централног регистра грађана при УНМИК-у да достави детаљне идентификацијске податке још шест лица. У одговору, који је очигледно примљен следећег дана, дати су подаци за два лица.
60. Дана 29. маја 2007. године, УНМИК-ов Међународни тужилац (МТ) затражио је од ЈИРЗ-а да предузме додатне истражне радње. Конкретно, МТ је инсистирао да ЈИРЗ пронађе и обави разговор са двоје сведока, укључујући З. М, као и са двоје идентификованих француских новинара.
61. Дана 8. јуна 2007. године, ЈИРЗ је послао писмо Тужилаштву за ратне злочине Републике Србије, у коме тражи помоћ у проналажењу ово двоје сведока, као и било какву додатну информацију у вези са потенцијалним осумњиченима у овом предмету.
62. Дана 25. јуна 2007. године, истражитељ ЈИРЗ-а послао је допис путем електронске поште француском новинару који је претходно дао изјаву такође електронском поштом, у коме тражи састанак уживо како би забележио званичну изјаву. У спису се не налази одговор на овај допис.
63. Штампани примерак из ЈИРЗ-ове базе података, датиран на 5. септембар 2007. године, односи се на горепоменуте информације које је послао МУП (видети § 48), које су очигледно унете у ту базу података 8. октобра 2005. године. У последњој ставци, датираној на 15. новембар 2005. године, стоји да су ЈНЛ и КНЛСМ доставили све списе истражитељу, да је случај спреман за истрагу и да му још увек није додељен Међународни тужилац.
64. У ЈИРЗ-овом Извештају о наставку случаја, датираном на 5. септембар 2007. године, ова истрага је класификована као предмет „А2“; у пољу „Број познатих осумњичених“ стоји „4“, у пољу које се односи на сведоке стоји „1“ а „0“ у пољу „Број изјава сведока“. У њему се наводи да су жртве такође осумњичене за ратне злочине у погледу инцидента у Малој Круши. У овом извештају, у пољу „Кратак опис доказа“ стоји „Нема“. Извештај се завршава препоруком да би случај „требало да се отвори и додели

МТ-у ради даље истраге. Постоји велика шанса да се пронађу сведоци јер су два нестала лица наводно одведена у главну команду ОВК у ватрогасној станици у Ораховцу“.

65. Дана 31. јануара 2008. године, на захтев УНМИК-овог ОП-а, ЈИРЗ је потврдио да од Тужилаштва за ратне злочине Републике Србије није стигао одговор на захтев од 8. јуна 2007. године. У поруци послатој електронском поштом 4. фебруара 2008. године, исти МТ је обавестио ЈИРЗ да се у истражном спису не налазе никакве писане изјаве упркос томе што је у њему наведено да је обављен разговор са већином сведока у овом предмету.
66. Дана 3. јула 2008. године, МТ је поново затражио од ЈИРЗ-а да обави разговоре са особама поменутих изнад у § 60. Дана 5. јула 2008. године, одређен је истражитељ ЈИРЗ-а који је требало да обави четири разговора.
67. Дана 10. јула 2008. године, овај истражитељ је упутио захтев Централном регистру грађана при УНМИК-у за податке о сведоку З. М. Дана 4. августа 2008. године, захтев за идентификацију и проналажење овог сведока упућен је такође и службенику за везу полиције УНМИК-а као и српском МУП-у.
68. Дана 18. августа 2008. године, ЈИРЗ-ов истражитељ је путем електронске поште обавестио МТ-а да је један од сведока одбио да да изјаву, да су покушаји да се добију додатне информације о томе где се у Грачаници налази сведок З. М. били неуспешни и да француски новинари не одговарају на њихове електронске поруке. Исти податак поновљен је и у недатираном полицијском извештају.
69. Спис такође садржи Извештај о започињању случаја који је саставило Кривично одељење УНМИК-овог ОП-а у погледу отмице г. Витошевића и г. Мајмаревића. У њему се наводе имена три осумњичена локална команданта ОВК у тој области. У том извештају се наводи да „у овом тренутку нема доказа о томе који су оперативци [ОВК] ухапсили жртве“, али да су резултати идентификације локалних команданата ОВК у тој области позитивни. Дата је препорука да се предмет подвргне даљој истрази након чега је додељен ЈИРЗ-у полиције УНМИК-а.
70. У недатираној белешци из списка, коју је саставио МТ, наводи се да француски новинари још увек нису послали одговор иако им је послата још једна електронска порука 28. јула 2009. године.
71. У предметним списима није наведена никаква даља истражна активност. Према наводу СПГС-а, од 30. априла 2010. године, истрага је још увек на чекању код ЕУЛЕКС-а.
72. Међутим, Комисија је сазнала о постојању јавно доступних докумената у којима стоји да је УНМИК сарађивао са МКТЈ-ом током 2003. и 2004. године у истрази наводних ратних злочина, укључујући и оне у вези са жртвама у овом предмету. Колико је Комисији познато, МКТЈ није подигао никакве релевантне оптужнице.

III. ЖАЛБЕ

73. Жалиоци се жале на УНМИК-ов наводни пропуст да ваљано истражи отмицу и нестанак г. Синише Витошевића и г. Градимира Мајмаревевића. У том погледу, Комисија сматра да се жалиоци позивају на кршење процедуралног проширења члана 2 Европске конвенције о људским правима (ЕКЉП).
74. Жалиоци се такође жале на душевну бол и патњу, које су им наводно проузроковане овом ситуацијом. У том погледу, Комисија сматра да се жалиоци ослањају на члан 3 ЕКЉП.

IV. ПРАВО

A. Наводно кршење процедуралне обавезе сходно члану 2 ЕКЉП

1. Опсег разматрања Комисије

75. Пре него што започне разматрање меритума жалбе, Комисија би желела да разјасни домен свог разматрања.
76. При одлучивању о томе да ли сматра да је дошло до повреде члана 2 (процедуралног проширења) и члана 3 ЕКЉП, Комисија узима у обзир постојећу судску праксу, нарочито ону Европског суда за људска права. Међутим, Комисија је такође свесна чињенице да се жалбе упућене њој значајно разликују од оних које су поднете Суду. Као прво, тужена страна није држава, већ привремена међународна територијална управа овлашћена да обавља привремене дужности на Косову. За УНМИК се не везују никакве сумње у погледу материјалних обавеза сходно члану 2 ЕКЉП. Друго, док су они који су осумњичени за наводна убиства и/или отмице недржавни актери у ограниченом броју предмета пред Европским судом, такви су сви осумњичени у предметима пред Комисијом, углавном, али не искључиво, повезани са сукобом. Комисија мора узети у обзир ове факторе при процени процедуралних позитивних обавеза међудржавне организације у погледу поступака учињених од стране трећих страна на територији над којом има привремену законодавну, извршну и судску контролу.
77. Комисија напомиње да је, након усвајања Уредбе УНМИК-а бр. 1999/1 25. јула 1999. године, УНМИК преузео обавезу поштовања међународно признатих стандарда у погледу људских права при обављању својих функција. Ово прихватање обавеза детаљно је описано у Уредби УНМИК-а бр. 1999/24 од 12. децембра 1999. године, према којој је УНМИК прихватио обавезе сходно следећим инструментима који се тичу људских права: Универзалној декларацији о људским правима, Европској конвенцији о људским правима и њеним протоколима, Међународном споразуму о грађанским и политичким правима (МСГПП), Међународном споразуму о економским, социјалним и културним правима, Међународној конвенцији о уклањању свих видова расне дискриминације, Конвенцији о уклањању свих видова дискриминације жена, Конвенцији против мучења и осталог окрутног, нечовечног и понижавајућег поступања или кажњавања, Конвенцији о правима детета.

78. Комисија такође примећује да, према члану 1.2 УНМИК-ове Уредбе бр. 2006/12 од 23. марта 2006. године о оснивању Саветодавне комисије за људска права, Комисија „треба да проучи жалбе уложене од стране било које особе или групе особа које тврде да су жртве кршења (својих) људских права од стране УНМИК-а“. Из тога следи да једино поступци или пропусти који се могу приписати УНМИК-у леже у оквиру надлежности Комисије *ratione personae*. У том погледу, треба напоменути, као што је горе наведено, да од 9. децембра 2008. године, УНМИК више није спроводио извршну власт над косовским судским системом и системом за спровођење закона. УНМИК стога не сноси одговорност за било какво кршење људских права наводно почињено од стране тих тела. У погледу тога што се жалиоци жале на поступке који су се догодили након овог датума, они леже ван надлежности Комисије *ratione personae*.
79. Такође, Комисија наглашава да, што се тиче њене надлежности *ratione materiae*, из члана 1.2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12 следи да она може испитати само жалбе које се односе на наводно кршење људских права. То значи да она може да разматра само поступке или пропусти који су предмет жалбе због тога што нису у складу са међународним инструментима људских права наведеним горе у тексту (видети § 77). У конкретним случајевима убистава и нестанака под околностима опасним по живот, није улога Комисије да замени надлежне органе у истрази случаја. Њен задатак је ограничен на разматрање ефикасности кривичне истраге таквих убистава и нестанака, у светлу процедуралних обавеза које проистичу из члана 2 ЕКЉП.
80. Комисија даље напомиње да, сходно члану 2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, она има правну надлежност једино над жалбама које се односе на наводна кршења људских права „до којих је дошло 23. априла 2005. или касније или су произашла из чињеница насталих пре овог датума, при чему су ове чињенице проузроковале континуирано кршење људских права“. Следи да догађаји који су се одиграли пре 23. априла 2005. године генерално леже ван надлежности Комисије *ratione temporis*. Међутим, у мери у којој такви догађаји проузрокују континуирану ситуацију, Комисија има надлежност да разматра жалбе које се односе на ту ситуацију (видети предмет Европског суда за људска права (ЕСЉП), Велико веће [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, бр. 16064/90 и остали, пресуда од 18. септембра 2009, §§ 147-149; ЕСЉП, *Купар против Турске* [ВВ], бр. 25781/94, пресуда од 10. маја 2001, § 136, ЕКЉП 2001-IV).

2. Поднесци страна

81. Жалиоци се у суштини жале на повреду права која се односи на недостатак адекватне кривичне истраге у вези са отмицом и нестанком г. Синеше Витошевића и г. Градимира Мајмаревића. Жалиоци такође наводе да нису били обавештени о томе да ли је истрага спроведена и какав је био исход.
82. У својим коментарима о прихватљивости жалбе гђе Витошевић, датираним на 30. април 2010. године, СПГС је навео одређени број питања која треба размотрити у вези са меритумом предмета. Прво, да облик и степен истраге неопходни за постизање сврхе члана 2 ЕКЉП зависе од околности везаних за конкретан случај. У том погледу, СПГС подсећа на пресуду од 18. маја 2000. године коју је донео Европски суд за људска права по предмету *Великова против Бугарске*, у којој је, у ставу 80, наведено следеће:

„ [...] природа и степен разматрања којима се испуњава минимални праг ефикасности истраге зависе од околности конкретног случаја. Случај се мора проценити на основу релевантних чињеница и у погледу практичних реалних околности истражних радњи. Није могуће свести разноликост могућих истражних радњи на једноставан списак истражних поступака или друге поједностављене критеријуме“.

83. СПГС је мишљења да се, без обзира на УНМИК-ову одговорност за полицијска питања, морају такође узети у обзир и „посебне околности“ које су утицале на могућност УНМИК-а да истражује кривична дела, посебно у почетној фази његове мисије.
84. Поготово треба узети у обзир да се, у првобитној фази своје мисије, УНМИК није могао ослонити на функционисање полицијског апарата или на стручно особље способно да истражује почињене злочине. СПГС наводи да су међународне полицијске снаге УНМИК-а веома споро распоређиване. До средине септембра 1999. године, УНМИК је на терену имао приближно 1.300 међународних полицијских службеника, док је права полицијска структура, укључујући систем јединица за кривичну истрагу широм Косова, успостављена тек у наредним месецима. У међувремену је полиција морала да обавља више задатака, од истраге злочина, преко одржавања реда и мира до послова саобраћајне полиције и осталих задатака.
85. СПГС наводи да, при процени ефикасности истраге по овом предмету, треба узети у обзир још једну околност, а то је чињеница да су се отмица и нестанак г. Синоше Витошевића и г. Градимира Мајмаревића догодили у тренутку када је стопа криминала на Косову била највиша, односно јуна 1999. године, након бомбардовања од стране НАТО-а. Према наводима СПГС-а, УНМИК је током 1999. и 2000. године примио стотине пријава о нестанима и убиствима косовских Срба, које је било посебно тешко истражити због ограничених средстава, као и недостатка трагова, као што је случај и у овом предмету.
86. Пошто УН нема своје сопствене сталне полицијске снаге те мора да се ослања на снаге додељене од стране држава чланица УН-а, УНМИК није имао контролу над регрутацијом међународних полицајаца, који често нису имали довољно искуства у истраживању злочина са међуетничким аспектом у пост конфликтном контексту. Слично томе, ротација полицијских службеника, који су били ангажовани само на периоде од шест месеци до годину или две, омела је континуитет истраге.
87. Поред тога, СПГС је мишљења да је полиција УНМИК-а спровела ефикасну истрагу у вези са отмицом и нестанком г. Синоше Витошевића и г. Градимира Мајмаревића. Међутим, „потенцијални сведоци очигледно нису хтели да сарађују [...], нису били вољни да доставе информације [...] или су поседовали недовољно информација из прве руке [...] које би помогле у откривању назнака или драгоцених трагова у истрази или их није било могуће пронаћи [...] или доћи до њих“. По мишљењу СПГС-а, „...јавни податак о томе ко је био командант ОВК у области Ораховца у време када је ОВК наводно извршио отмицу [...] такође није довео до напретка у истрази због недостатка материјалних доказа“.

88. СПГС прихвата чињеницу да су истражне активности околности ове отмице спроведене углавном у периоду 2005 – 2008. године. „Период очигледне истражне неактивности између 2000. и 2005. године“ по мишљењу СПГС-а „могао би веродостојно да се објасни чињеницом да је Међународни кривични трибунал за бившу Југославију (МКТЈ) показивао велико интересовање за све активности везане за ратне злочине које је починио ОВК. То објашњава, уз велики број ратних злочина почињених након оружаних сукоба ... и ограничена средства за истрагу истих, због чега изгледа да полиција УНМИК-а није конкретно или у значајној мери извршила истрагу наведеног киднаповања у периоду између 2000. и 2005. године ... Злочини извршени над [г. Витошевићем и г. Мајмаревевићем] спадају у групу великог броја злочина почињених у области Ораховца у лето 1999. године за које је МКТЈ намеравао да подигне збирну оптужницу, укључујући неколико злочина које су починиле особе на највишим позицијама у ОВК које су у то време спроводиле војне активности у тој области, било као командујући или као директни починиоци“.
89. СПГС такође наводи да је „било прикладно да полиција УНМИК-а не удвостручује напоре МКТЈ-а, имајући у виду своје ограничене ресурсе, већ да да предност истрагама ратних злочина које МКТЈ није првенствено истражио. Такође, полиција УНМИК-а је често помагала МКТЈ-у у његовим истражним напорима. Дакле, јасно је да полиција УНМИК-а, у периоду између 1999. и 2005. године, индиректним помагањем МКТЈ-у у његовој истрази [...], није спроводила никакву активност да истражи наведено киднаповање и убиство г.Витошевића и г. Мајмаревевића“.
90. СПГС је мишљења да је истрага овог наведеног злочина, коју је спровела полиција УНМИК-а, испунила захтеве из члана 2 ЕКЉП. Он закључује да „узевши у обзир практичну реализацију истрага, нарочито током почетне фазе Мисије, као и недостатак додатних информација, трагова и изјава сведока, [...] УНМИК није могао бити успешан упркос својим многобројним истражним напорима у околностима овог случаја“.
91. Такође, СПГС наводи да је гђа Витошевић „...била укључена [у истрагу] у мери која је неопходна за очување њених легитимних интереса“, пошто је полиција УНМИК-а са њом обавила разговор три пута (видети §§ 47, 52 и 50 изнад).
92. У својим додатним коментарима на прихватљивост, датираним на 13. децембар 2010. године, СПГС није предочио нове аргументе. Он је поновио да је „полиција УНМИК-а спровела ефикасну истрагу у вези са нестанком г. Витошевића и г. Мајмаревевића. Међутим, због недостатка сведока и додатних трагова, нису могли бити постигнути конкретни резултати“.
93. У својим коментарима на ступњу меритума, СПГС такође не улаже додатне примедбе у погледу овог дела жалби.

3. Процена Комисије

94. Комисија сматра да се жалиоци позивају на повреду процедуралне обавезе која проистиче из права на живот, загарантованог чланом 2 Европске конвенције о људским правима (ЕКЉП), јер УНМИК није спровео ефикасну истрагу у вези са отмицом и нестанком г. Синише Витошевића и г. Градимира Мајмаревевића.

a) *Подношење релевантних списа*

95. УНМИК је потврдио да су сви доступни списи који се тичу истраге достављени Комисији. Комисија такође напомиње податак из меморандума полиције УНМИК-а, датираних на 19. децембар 2002. године (видети § 46 изнад), да је оригинал списа нестао у неком тренутку пре тог датума под непознатим околностима.
96. Комисија напомиње да је у члану 15 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12 наведено да Комисија може затражити од УНМИК-а да поднесе било који документ и да је СПГС обавезан да сарађује са Комисијом и пружи неопходну помоћ, што посебно укључује пружање докумената и информација релевантних за жалбу. У том погледу, Комисија се позива на судску праксу Европског суда за људска права да треба да се извуку закључци на основу понашања тужене стране током поступка, укључујући њен пропуст „да достави информације које има, без одговарајућег објашњења“ (видети предмет *Челикбилек против Турске*, бр. 27693/95, пресуда ЕСЉП од 31. маја 2005, § 56).
97. Комисија напомиње да је од УНМИК-а затражено да достави релевантне документе у вези са случајем. У одговору на захтев Комисије, упућеном 5. августа 2013. године, УНМИК је навео да се достављање списа у вези са предметом може сматрати коначним.
98. Комисија напомиње да је правилно вођење истражних списа који се тичу кривичних дела као што су убиства и нестанци, од отварања истраге до њихове предаје, од суштинске важности за наставак таквих истрага, те пропуст да се тако уради може покренути, сâм по себи, питања сходно члану 2. Комисија даље примећује да тиме што истиче да је МКТЈ првобитно спровео истрагу, УНМИК такође даје назнаку да МКТЈ можда поседује неке документе везане за ову истрагу. Међутим, УНМИК није доставио никакву потврду у том погледу, конкретно, о којим се документима ради.
99. Комисија није у позицији да сама провери потпуност примљених истражних списа. Комисија ће стога проценити меритум жалбе на основу докумената који су јој доступни (у том смислу, видети предмет *Чекојев против Русије*, бр. 39358/05, пресуда ЕСЉП од 15. марта 2011, § 146). Она неће узети у обзир додатни материјал у претходно поменутих, јавно доступних, документима (видети § 72 изнад).

b) *Општа начела која се тичу обавезе спровођења ефикасне истраге сходно члану 2*

100. Жалиоци наводе да УНМИК није спровео ефикасну истрагу отмице и нестанка г. Синише Витошевића и г. Градимира Мајмаревића.
101. Комисија напомиње да је позитивна обавеза истраживања нестанака широко прихваћена у међународном праву људских права бар од случаја Интерамеричког суда за људска права (ИАСЉП) *Веласкез-Родригез* (видети случај *Веласкез-Родригез против Хондураса*, пресуда ИАСЉП од 29. јула 1988, серија Ц бр. 4). Комитет за људска права Уједињених нација (КЉП) такође наводи да позитивна обавеза проистиче из члана 6 (право на живот), члана 7 (забрана окупације и нечовечног

поступања) и члана 9 (право на слободу и безбедност особе), тумачено заједно са чланом 2 (3) (право на ефикасан правни лек) МСГПП (видети Комитет за људска права при Уједињеним нацијама (КЉП), Општи коментар бр. 6, 30. април 1982, § 4; КЉП, Општи коментар бр. 31, 26. мај 2004, §§ 8 и 18, СГПП/Ц/21/Рев.1/Дод. 13); видети такође, између осталог, КЉП, *Мухамед Ел-Авани против Либијске Арапске Демахирије*, саопштење бр. 1295/2004, разматрања од 11. јула 2007, СГПП/Ц/90/Д/1295/2004). Обавеза истраживања нестанка и убистава такође је утврђена у Декларацији УН-а о заштити свих особа од принудног нестанка (А/Res/47/133, 18. децембар 1992.) и додатно је разрађена у смерницама УН-а као што су Приручник УН-а о ефикасној превенцији и истрази ванправних арбитражних и преких егзекуција (1991) и „Смернице о спровођењу истрага Уједињених нација у вези са наводним масакрима“ (1995). Важност обавезе је потврђена усвајањем Међународне конвенције за заштиту свих особа од принудног нестанка 2006. године, која је ступила на снагу 23. децембра 2010. године.

102. Да би се бавила тврдњама жалиоца, Комисија се осврће на добро утврђену судску праксу Европског суда за људска права о процедуралним обавезама сходно члану 2 ЕКЉП. Суд је сматрао да „Обавеза заштите права на живот сходно члану 2 Конвенције, тумачена заједно са општом дужношћу државе сходно члану 1 Конвенције 'да осигура свакоме унутар [своје] надлежности права и слободе дефинисане у Конвенцији', имплицитно захтева постојање неког облика ефикасне званичне истраге када су појединци убијени“ (видети, *mutatis mutandis*, ЕСЉП, *Мекен и остали против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 27. септембра 1995, § 161, Серија А бр. 324; и ЕСЉП, *Каја против Турске*, пресуда од 19. фебруара 1998, § 86, Извештаји 1998-І; видети такође ЕСЉП, *Јасинскис против Летоније*, бр. 45744/08, пресуда од 21. децембра 2010, § 71). Обавеза спровођења такве истраге проистиче у свим случајевима убистава и осталих сумњивих смртних случајева, без обзира на то да ли су починиоци приватна лица или државни агенти, или су непознати (видети ЕСЉП, *Колеви против Бугарске*, бр. 1108/02, пресуда од 5. новембра 2009, § 191).
103. Европски суд је такође навео да процедурална обавеза пружања неког облика ефикасне званичне истраге такође постоји када је појединац нестао под околностима опасним по живот и није ограничена на случајеве када је очигледно да је нестанак проузрокован од стране државног агента (видети ЕСЉП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, наведен у § 80 изнад у тексту, при § 136).
104. Надлежни органи морају сами предузети радње када им се скрене пажња на одређени предмет и не смеју препустити улагање формалне жалбе или преузимање одговорности за спровођење било каквих истражних поступака иницијативи блиских сродника (видети ЕСЉП, *Ахмет Озкан и остали против Турске*, бр. 21689/93, пресуда од 6. априла 2004, § 310, видети такође ЕСЉП, *Исајева против Русије*, бр. 57950/00, пресуда од 24. фебруара 2005, § 210).
105. Успостављајући стандарде ефикасне истраге, Суд је навео да „истрага, поред независности, приступачности за породицу жртве, спровођења разумном брзином и експедитивношћу, пружања довољног елемента јавне критике истраге и њених резултата, такође мора бити ефикасна у смислу да може довести до утврђивања тога да ли је смрт изазвана незаконитим путем и, ако је то случај, до идентификације и кажњавања одговорних лица (видети ЕСЉП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*,

наведен изнад у § 80; при § 191; видети такође ЕСЈП, *Палић против Босне и Херцеговине*, бр. 4704/04, пресуда од 15. фебруара 2011, § 63). То није обавеза пружања резултата, већ употребе средстава. Надлежни органи морају предузети све могуће разумне кораке да би обезбедили доказе који се тичу инцидента, укључујући, између осталог, сведочења очевидаца, форензичке доказе и, када је то применљиво, аутопсију која пружа потпун и тачан запис о повреди и објективну анализу клиничких налаза, укључујући узрок смрти. Сваки недостатак у истрази који спречава да се њоме установи узрок смрти или одговорна особа или особе ствара ризик да таква истрага неће испунити овај стандард (видети ЕСЈП, *Ахмет Озкан и остали против Турске*, наведен горе у тексту, при § 312; и ЕСЈП, *Исајева против Русије*, наведен горе у тексту, при § 212).

106. Конкретно, закључак истражитеља мора да се заснива на подробној, објективној и непристрасној анализи свих релевантних елемената. Пропуст праћења очигледног следа истраге нарушава, у одлучујућој мери, могућност да се њоме утврде околности случаја и идентитет одговорних лица (видети ЕСЈП, *Колеви против Бугарске*, наведен у § 102, при § 201). Међутим, природа и степен разматрања којима се испуњава минимални праг ефикасности истраге зависе од околности конкретног случаја. Они се морају проценити на основу релевантних чињеница и у погледу практичних реалних околности истражних радњи (видети ЕСЈП, *Велсеа и Мазаре против Румуније*, бр. 64301/01, пресуда од 1. децембра 2009, § 105).
107. Чак и у погледу особа које су нестале и касније пронађене мртве, што није случај у овом предмету, Суд је навео да се поступцима ексхумације и идентификације посмртних остатака не исцрпљује обавеза сходно члану 2 ЕКЈП. Суд сматра да „процедурална обавеза која проистиче из нестанка генерално не престаје све док су локација и судбина особе неизвесни, те је она стога континуираног карактера“ (случај ЕСЈП *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен у § 105 изнад, при §46; у истом смислу, случај ЕСЈП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, наведен изнад у § 80, при § 148, *Аслаканова и остали против Русије*, бр. 2944/06 и остали, пресуда од 18. децембра 2012, § 122). Међутим, Суд такође наглашава да ова процедурална обавеза „не престаје да постоји чак ни након проналажења тела... Тиме се расветљава само један аспект судбине несталога лица и генерално остаје обавеза да се објасне нестанак и смрт, као и да се идентификује и кривично гони сваки починитељ незаконитих дела који има везе са тим нестанком и смрћу“ (случај *Палић против Босне и Херцеговине*, предмет ЕСЈП наведен изнад, у истом смислу случај *Варнава и остали против Турске*, предмет ЕСЈП [ВВ] наведен изнад, у § 80, при § 145). Иако проналажење и накнадна идентификација посмртних остатака жртве сами по себи могу представљати значајан успех, процедурална обавеза сходно члану 2 и даље постоји (видети случај *Палић против Босне и Херцеговине*, предмет ЕСЈП наведен изнад).
108. Што се тиче захтева за јавни надзор, Суд је даље навео да мора постојати довољан елемент јавног надзора над истрагом или њеним исходима да би се осигурала одговорност у пракси, као и у теорији. Потребан степен јавног надзора може се знатно разликовати од случаја до случаја. Међутим, у свим случајевима, најближи сродник жртве мора бити укључен у поступак у оној мери која је неопходна за заштиту његових или њених легитимних интереса (видети *Ахмет Озкан и остали против Турске*, наведен у § 104 изнад, при §§ 311-314; *Исајева против Русије*, наведен изнад у § 104, при §§ 211-214 и случајеве наведене у њему). ЕСЈП [ВВ], *Ал-Скеини и остали*

против Уједињеног Краљевства, бр. 55721/07, пресуда од 7. јула 2011, § 167, ЕКЉП 2011).

109. Суд је такође истакао огроман значај који ефикасна истрага има у утврђивању истине о ономе што се догодило, не само због породица жртава, већ и због жртава сличних злочина, као и опште јавности, која има право да сазна шта се догодило (ЕСЉП [ВВ], Ал-Масри *против Бивше југословенске Републике Македоније*, бр. 39630/09, пресуда од 13. децембра 2012, § 191). Уједињене нације су такође уверене у значај права на истину. Према речима Генералног секретара УН-а: „право на истину подразумева свест о потпуној и комплетној истини о повредама права и догађајима који су се одиграли, карактеристичним околностима везаним за њих и о учесницима у њима. У случају несталих лица ... то подразумева и право на откривање судбине и локације жртве“ (видети Извештај Генералног секретара УН-а, Нестала лица, документ УН-а А/67/267, 8. август 2012, § 5; видети такође Савет за људска права УН-а, Резолуције 9/11 и 12/12: Право на истину, 24. септембар 2008 и 12. октобар 2009; видети такође Извештај Специјалног известиоца о унапређењу и заштити људских права и основних слобода током борбе против тероризма, Бен Емерсон, Оквирни принципи за обезбеђивање одговорности јавних функционера за тешка и систематска кршења људских права почињена у контексту државних анти-терористичких иницијатива; документ УН-а А/HRC/22/52, 1. март 2013).

с) Применљивост члана 2 на контекст Косова

110. Комисија је свесна чињенице да су се отмица и нестанак г. Синише Витошевића и г. Градимира Мајмаревевића догодили убрзо након распоређивања УНМИК-а на Косову одмах након оружаног сукоба, када су били распрострањени криминал, насиље и мањак безбедности.

111. Са своје стране, СПГС не оспорава чињеницу да је УНМИК имао обавезу да истражи отмицу и нестанак г. Синише Витошевића и г. Градимира Мајмаревевића сходно члану 2 ЕКЉП. Међутим, према наводима СПГС-а, јединствене околности које припадају контексту Косова и распоређивању УНМИК-а у првој фази његове мисије треба да буду узете у обзир приликом процене да ли је ова истрага у складу са чланом 2 ЕКЉП. У суштини, СПГС тврди да на УНМИК није могуће применити исте стандарде који се примењују на државу у уобичајеној ситуацији.

112. Комисија сматра да ово покреће два главна питања: прво питање је да ли стандарди члана 2 настављају да се примењују у ситуацији када постоји сукоб или опште насиље, а друго је да ли треба сматрати да се такви стандарди у потпуности примењују на УНМИК.

113. Што се тиче применљивости члана 2 на УНМИК, Комисија подсећа да је, након усвајања Уредбе УНМИК-а бр. 1999/1 25. јула 1999. године, УНМИК преузео обавезу поштовања међународно признатих стандарда у погледу људских права при обављању својих функција. Ово прихватање обавеза детаљно је описано у Уредби УНМИК-а бр. 1999/24 од 12. децембра 1999. године, према којој је УНМИК прихватио обавезе сходно одређеним инструментима који се тичу људских права, укључујући ЕКЉП. С тим у вези, Комисија је већ закључила да је тачно да се привремени карактер УНМИК-а и тешкоће с њим у вези морају прописно узети у

обзир у погледу бројних ситуација, али ни у ком случају се ови елементи не смеју схватити као изговор за смањење стандарда у поштовању људских права, који су прописно уграђени у мандат УНМИК-а (видети случај ХРАП, *Милогорић и остали*, бр. 38/08 и остали, мишљење од 24. марта 2011, § 44; случај *Бериша и остали*, бр. 27/08 и остали, мишљење од 23. фебруара 2011, § 25; случај *Лалић и остали*, бр. 09/08 и остали, мишљење од 9. јуна 2012, § 22).

114. У погледу применљивости члана 2 на ситуације у којима постоји сукоб или опште насиље, Комисија подсећа да је Европски суд за људска права утврдио применљивост члана 2 на постконфликтне ситуације, укључујући оне у земљама тадашње Југославије (видети, између осталих примера, случај ЕСЉП, *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен изнад у § 63 и случај ЕСЉП, *Јуларић против Хрватске*, бр. 20106/06, пресуда од 20. јануара 2011). Суд даље наводи да процедурална обавеза сходно члану 2 наставља да се примењује на „различите безбедносне околности, укључујући оне у контексту оружаног сукоба“ (видети ЕСЉП [ВВ], *Ал-Скеини и остали против Уједињеног Краљевства*, наведен изнад у § 108, при § 164; видети такође случај *Гулеч против Турске*, пресуда ЕСЉП од 27. јула 1998, § 81, Извештаји 1998-IV; случај *Ерги против Турске*, пресуда ЕСЉП од 28. јула 1998, §§ 79 и 82, Извештаји 1998-IV; случај ЕСЉП *Ахмет Озкан и остали против Турске*, наведен изнад у § 104, при §§ 85-90, 309-320 и 326-330; случај *Исајева против Русије*, наведен изнад у § 104, при §§ 180 и 210; случај *Канлибаши против Турске*, бр. 32444/96, пресуда ЕСЉП од 8. децембра 2005, §§ 39-51).
115. Суд је признао да „када до смрти [и нестанака] које треба истражити према члану 2 дође под околностима општег насиља, оружаног сукоба или побуне, истражитељи могу наићи на препреке и конкретна ограничења могу захтевати употребу мање ефикасних мера истраге или могу довести до одлагања истраге“ (видети случај ЕСЉП [ВВ], *Ал-Скеини и остали против Уједињеног Краљевства*, наведен изнад при §164; ЕСЉП, *Базоркина против Русије*, бр. 69481/01, пресуда од 27. јула 2006, § 121). Суд је ипак закључио да „обавеза према члану 2 која се тиче заштите живота подразумева да, чак и у тешким безбедносним условима, морају бити предузети сви разумни кораци како би се обезбедила ефикасна, независна истрага у вези са наводним кршењима права на живот (видети, између много осталих примера, ЕСЉП, случај *Каја против Турске*, наведен у § 102 изнад, при §§ 86-92; ЕСЉП, случај *Ерги против Турске*, наведен изнад, при §§ 82-85; *Танрикулу против Турске*, ЕСЉП [ВВ], бр. 23763/94, пресуда од 8. јула 1999, §§ 101-110, ЕКЉП 1999-IV; ЕСЉП, *Кашијев и Акајева против Русије*, бр. 57942/00 и 57945/00, пресуда од 24. фебруара 2005, §§ 156-166; ЕСЉП, *Исајева против Русије*, наведен изнад у §§ 215 - 224; ЕСЉП *Мусајев и остали против Русије*, бр. 57941/00 и остали, пресуда од 26. јула 2007, §§ 158-165).
116. Слично томе, КЉП је закључио да се право на живот, укључујући процедуралне гаранције, сматра врховним правом од кога није дозвољено никакво одступање чак ни у ванредним околностима када је угрожен живот нације (видети, КЉП, Општи коментар бр. 6, наведен изнад у § 59, при § 1; КЉП, *Абубакар Амиров и Аизан Амирова против Руске Федерације*, саопштење бр. 1447/2006, разматрања од 22. априла 2009, § 11.2, СГПП/Ц/95/Д/1447/2006). Такође, КЉП је напоменуо применљивост чланова 2 (3), 6 и 7 МСГПП, уз посебни осврт на УНМИК-ову обавезу да спроведе ваљане истраге у вези са нестанима и отмицама на Косову (видети КЉП,

Закључне примедбе Комитета за људска права: Косово (Србија), 14. август 2006, §§ 12-13, СГПП/Ц/УНК/ЦО/1).

117. Комисија разуме потешкоће са којима се УНМИК сусрео током прве фазе свог ангажовања. Комисија напомиње да је одговарајућа важност која је дата питању несталих лица на Косову значила да је УНМИК морао да узме у обзир како хуманитарну, тако и кривичну димензију ситуације. Конкретно, Комисија сматра да су важност која се приписује кривичним истрагама и потешкоће на Косову које су ограничиле могућност истражних органа да спроведу такве истраге, као што је описао СПГС, довеле до тога да од кључног значаја буде да УНМИК од самог почетка успостави окружење које погодује обављању значајних истрага. Ово подразумева успостављање система који обухвата елементе попут расподеле свеобухватне одговорности у погледу надзора и праћења напретка истрага, обезбеђивања редовних извештаја о напретку истрага као и поступка прописне предаје случајева међу службеницима или јединицама полиције УНМИК-а. Такав систем би такође требало да узме у обзир потребу за заштитом жртава и сведока (видети, *mutatis mutandis*, случај *P.P. и остали против Мађарске*, бр. 19400/11, пресуда ЕСЉП од 4. децембра 2012, §§ 28-32), као и да се размотри нарочита рањивост расељених лица у периоду након сукоба (видети ЕСЉП [ВВ], *Саргсиан против Азербејџана*, бр. 40167/06, одлука од 14. децембра 2011, § 145; и ЕСЉП [ВВ], *Чигаров и остали против Јерменије*, бр. 13216/05, одлука од 14. децембра 2011, § 146). Иако схвата да је до распоређивања и организовања полиције и правосудног апарата дошло постепено, Комисија сматра да је овај процес завршен 2003. године када су полиција и правосудни систем на Косову описани као системи који „добро функционишу“ и који су „одрживи“ од стране Генералног секретара УН-а (видети § 23 изнад).
118. Комисија даље напомиње да њен задатак није да испита релевантну праксу или наводне препреке спровођењу ефикасне истраге *in abstracto*, већ само у вези са њиховом конкретном применом на одређене околности везане за ситуацију која је предмет жалбе пред Комисијом (видети ЕСЉП, *Броган и остали против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 29. новембра 1988, § 53, Серија А, бр. 145-Б). Комисија се стога слаже са СПГС-ом да природа и степен разматрања да ли ефикасност истраге испуњава минимални праг зависе од околности одређеног предмета. Из тих разлога, Комисија сматра да ће утврдити, у погледу сваког предмета, да ли су предузети сви разумни кораци за спровођење ефикасне истраге као што то налаже члан 2, узимајући у обзир реалне околности истражног посла на Косову.
- d) *Усаглашеност са чланом 2 у овом предмету*
119. Жалиоци наводе да су отмица и нестанак г. Синише Витошевића и г. Градимира Мајмаревића одмах пријављени ОЕБС-у, КФОР-у и УНМИК-у, као и српском МУП-у, МКЦК-у и другим организацијама. Комисија напомиње да се у истражним списима наводи да је УНМИК сазнао за отмицу и нестанак најкасније 28. октобра 1999. године (видети § 38 горе у тексту).
120. У погледу конкретних околности везаних за овај случај, Комисија напомиње да је од самог почетка истраге било очигледних недостатака у њеном спровођењу. Међутим, у светлу горе описаних напомена у вези са њеном ограниченом временском надлежношћу Комисија подсећа да је она надлежна *ratione temporis* да процењује

усклађеност истраге са чланом 2 ЕКЈП само у периоду после 23. априла 2005. године, разматрајући статус предмета тог датума (видети изнад у § 80). Период који је предмет разматрања завршава се 9. децембра 2008. године, када је ЕУЛЕКС преузео одговорност у области спровођења правде (видети § 25 изнад).

121. Комисија напомиње да у периоду од наредних 6 година, почевши од тог тренутка (до априла 2005. године, видети 47 изнад), изгледа да није предузета ниједна истражна активност усмерена на проналажење г. Витошевића и г. Мајмаревевића или њихових посмртних остатака, или идентификацију особе, или особа, одговорних за њихову отмицу и нестанак. Једине активности које је предузела полиција УНМИК-а биле су упис предмета и слање општег захтева за информације, као и чекање одговора. Изгледа да није учињен никакав напор да се званично забележе изјаве жалилаца или било ког од сведока који су њима били познати, а од којих су неки били очевици. Није предузета накнадна активност по писаној изјави таште г. Витошевића (видети § 38 изнад), која је могла да обезбеди додатне трагове у истрази.
122. Такође, Комисија са забринутошћу напомиње чињеницу да је у потпуности изгубљено и оно мало ограниченог доказног материјала који је тада сакупљен, што је потврђено у меморандуму од 19. децембра 2002. године (видети § 46 изнад), када је изгубљен оригинал списка док је био на чувању код полиције УНМИК-а.
123. Такође, изгледа да није учињен никакав напор да се уђе у траг возилу г. Витошевића које су починиоци такође узели, иако је од самог почетка истраге полицији био доступан његов детаљан опис.
124. Дошавши до периода који је унутар њене надлежности, почевши од 23. априла 2005. године, Комисија напомиње да су многи истражни кораци, представљени изнад у опису истраге, били обављени. Међутим, званична изјава гђе Витошевић забележена је тек августа 2006. године, док изјаве гђе Веске Мајмаревевић и гђе Наташе Мајмаревевић, или других чланова породице, изгледа уопште нису забележене.
125. Пошто особе одговорне за злочин нису пронађене, УНМИК је био у обавези да користи средства која су му била на располагању како би вршио редовну процену напретка истраге, да би се осигурало да ништа није превиђено и да су сви нови докази узети у обзир, као и да обавести сроднике г. Витошевића и г. Мајмаревевића о напретку истраге. Иако је овакав преглед обављен више пута (видети §§ 46, 47, 52, 58 и 64), идентификованим сведоцима је први пут приступљено и испитани су тек 2005. године (видети § 47 изнад) али ниједна њихова усмена изјава није стављена у обавезан правни, писани формат.
126. У погледу тврдње СПГС-а да је у тренутку отмице г. Витошевића и г. Мајмаревевића стопа криминала на Косову била „на врхунцу“ (видети § 85 горе у тексту), Комисија напомиње да је ова тврдња требало да буде подржана статистичким подацима како би била важећа. Међутим, СПГС није доставио такве податке (упоредити са предметом *З. И*, бр. 145/09, мишљење ХРАП-а од 12. септембра 2013. године, §§ 52 и 91).
127. Комисија такође напомиње тврдњу СПГС-а да се период потпуне неактивности полиције УНМИК-а у погледу ове истраге (1999 – 2005) може приписати истрази МКТЈ-а у вези са истим предметом, што значи да је полиција УНМИК-а само пружала

помоћ, али није спроводила сопствену истрагу. Комисија се слаже да је, сходно члану 9 Статута МКТЈ-а, МКТЈ у то време имао, и још увек има, врховну надлежност да истражује злочине повезане са оружаним сукобом на Косову 1998 – 1999. године. Међутим, СПГС није доставио ниједан документ који би могао да поткрепи његову тврдњу да је МКТЈ заиста преузео овај предмет током овог периода. У одсуству овакве потврде, Комисија одбацује ову тврдњу СПГС-а, пошто није поткрепљена од стране УНМИК-а, иако је потенцијално важећа.

128. Чак и да је МКТЈ заиста спровео истрагу овог предмета, треба претпоставити да је она прекинута до 2005. године, када је полиција УНМИК-а започела сопствену истрагу. У овој ситуацији, у складу са горепоменутом одговорношћу за одржавање комплетног истражног списка (видети § 98), УНМИК је био у обавези да уложи све своје напоре како би обезбедио повратак на Косово целокупне документације и доказа прикупљених до тог тренутка. Међутим, Комисији није предочен ниједан доказ о оваквим напорима.
129. Комисија подсећа на мишљење СПГС-а да је „за полицију УНМИК-а било прикладно да не удвостручује напоре МКТЈ-а, имајући у виду њене ограничене ресурсе, већ да да предност истрагама ратних злочина које МКТЈ није првенствено истражио (видети § 89 изнад).
130. Комисија се слаже да у ситуацији када дође до масовног прилива потенцијалних кривичних пријава, а постоји ограничен капацитет за полицијске истраге на терену, одређивање приоритета представља један од начина одржавања нивоа ефикасности, када се решавају само озбиљни предмети са очигледним траговима. У овом случају, ако је до таквог одређивања приоритета дошло, како СПГС наводи, због укључивања МКТЈ-а у тај поступак, требало је да Комисији буде достављена, прво, потврда таквог укључивања МКТЈ-а, а друго, запис мера које је УНМИК предузео како би вратио доказе које је МКТЈ наводно прикупио.
131. Комисија истиче да мора да ограничи своје закључке на документа која јој је званично предочио УНМИК. На основу тих докумената, Комисија мора невољно да закључи да ни УНМИК ни МКТЈ нису спровели истрагу у довољној мери да би се расветлили отмица и нестанак ове две жртве у најкритичнијем периоду истраге, 1999 – 2005. године. На ово указује ситуација са којом су се суочили истражитељи полиције УНМИК-а у периоду 2006 – 2008. године; док су покушавали да пронађу и обаве разговор са додатним сведоцима, неки од њих су преминули (видети § 56 изнад), неки су одбили да сведоче (видети § 68 изнад), а друге полиција није могла да пронађе (видети §§ 55, 58, 59, 67 и 68 изнад).
132. Такав недостатак непосредне реакције од стране полиције УНМИК-а и одсуство информација о МКТЈ-овој истрази предмета, могао је да укаже починиоцима на то да надлежни органи нису могли или да нису били вољни да истраже таква кривична дела. Такав став надлежних органа према најозбиљнијим злочинима у било ком друштву, а нарочито у околностима након сукоба, неминовно ствара културу некажњивости међу починиоцима злочина и може само да доведе до погоршања ситуације. Проблеми са којима се УНМИК сусрео на почетку своје мисије, који су размотрени изнад, не оправдавају такву неактивност, било на почетку или касније.

133. Комисија стога сматра да, узимајући у обзир околности из овог предмета, УНМИК није предузео све разумне кораке како би идентификовао починиоце и привео их лицу правде. У том погледу, Комисија сматра да истрага отмице г. Синише Витошевића и г. Градимира Мајмаревевића није била одговарајућа и није била усклађена са захтевима брзине, експедитивности и ефикасности (видети § 60 - 62 изнад), као што то налаже члан 2.
134. Што се тиче захтева за јавни надзор, Комисија подсећа да члан 2 такође предвиђа да у свим случајевима жртвин сродник мора да буде укључен у истрагу у мери која је неопходна за очување његовог или њеног легитимног интереса (видети ЕСЉП [ВВ], *Тахсин Акар против Турске*, бр. 26307/95, пресуда од 8. априла 2004, § 226, ЕКЉП 2004-III; ЕСЉП, *Таниш против Турске*, бр. 65899/01, пресуда од 2. августа 2005. године, § 204, ЕКЉП 2005- VIII).
135. У истражном спису Комисија примећује да је до првог забележеног контакта између истражитеља ЈИРЗ-а и гђе Татјане Витошевић и гђе Веске Мајмаревевић очигледно дошло тек 1. априла 2005. године, што је скоро шест година од отмице њихових супруга (видети § 47 изнад). Писана изјава гђе Веске Мајмаревевић уопште није забележена. Од гђе Татјане Витошевић је узета званична изјава више од годину дана након тога, августа 2006. године (видети § 50 изнад). Иако се може претпоставити да су ова два жалиоца у одређеној мери обавештена о напретку истраге када су се састала са истражитељима ЈИРЗ-а, донекле са закашњењем, према мишљењу Комисије апсолутно је неадекватно имати само један или два таква контакта током истраге која под контролом УНМИК-а траје дуже од једне деценије. Ову околност треба поготово проценити у светлу чињенице да је од октобра 1999. године полиција имала све неопходне податке да настави са смисленом истрагом (видети § 38 горе у тексту), али то није учинила бар још шест година.
136. Комисија стога сматра да гђа Татјана Витошевић и гђа Веска Мајмаревевић нису имале приступ истрази како то налаже члан 2.
137. У погледу трећег жалиоца, гђе Наташе Мајмаревевић, Комисија подсећа да се у спису не налази ниједан контакт који је полиција УНМИК-а остварила са њом.
138. Комисија не може да занемари чињеницу да је гђа Наташа Мајмаревевић била дете у време отмице њеног оца, па је тако полиција УНМИК-а можда није узела у обзир као заинтересовану страну. Она не тврди да је икада иступила као сведок у овом случају нити да је покушала да контактира било који надлежни орган у вези са отмицом свог оца. Дакле, по мишљењу Комисије, не би било разумно очекивати од полиције УНМИК-а да је тражи и доставља јој информације у вези са истрагом на исти начин као у погледу гђе Татјане Витошевић и гђе Веске Мајмаревевић.
139. Дакле, Комисија сматра да није дошло до кршења захтева за јавни надзор у погледу гђе Наташе Мајмаревевић. Међутим, разматрања Комисије по питању постојања других системских пропуста у овој истрази представљају довољну основу за закључак да је кршење процедуралних обавеза из члана 2 ЕКЉП, услед одсуства истражних напора у вези са отмицом г. Синише Витошевића и г. Градимира Мајмаревевића, постојало и у погледу жалбе гђе Наташе Мајмаревевић.

140. У светлу мана и недостатака који су горе описани, Комисија закључује да УНМИК није спровео адекватну и ефикасну истрагу отмице и нестанка г. Синише Витошевића и г. Градимира Мајмаревића. У складу с тим, постојало је кршење члана 2 ЕКЉП, односно, његовог процедуралног аспекта.

В. Наводно кршење члана 3 ЕКЉП

141. Комисија сматра да се жалиоци позивају, у суштини, на повреду права на забрану нечовечног или понижавајућег поступања, загарантованог чланом 3 ЕКЉП.

Прихватљивост

142. На ступњу прихватљивости, СПГС није понудио никакве примедбе везане за кршење члана 3 ЕКЉП.

143. На ступњу меритума, СПГС је тврдио да у својим жалбама гђа Татјана Витошевић (бр. 139/09) и гђа Наташа Мајмаревић (бр. 325/09) нису покренуле „ниједно питање, било експлицитно или имплицитно, у погледу члана 3“. Дакле, према наводу СПГС-а, њихове жалбе су неприхватљиве.

144. Комисија сматра да су, упркос томе што жалиоци нису изнели изричите тврдње у том смислу, у жалбама наведене релевантне чињенице које се тичу отмице сродника жалилаца на којима може да се заснива наводно кршење права жалилаца сходно члану 3 ЕКЉП.

145. Комисија се позива на судску праксу Европског суда за људска права која се тиче питања да ли се чланови породице нестале особе могу сматрати жртвама поступања које је супротно члану 3 ЕКЉП којим се забрањује нечовечно поступање. Европски суд за људска права прихвата такву могућност, што зависи од постојања „нарочитих чинилаца који доводе до тога да патња коју преживљава [члан породице] добије димензију и одлике различите од емоционалне туге каква се може сматрати неизбежном код особа које су у сродству са жртвом озбиљног кршења људских права“. Суд даље сматра да „у пресудне елементе спадају непосредност крвног сродства, конкретне околности везане за породични однос, мера у којој је члан породице био сведок предметних догађаја, ангажованост члана породице у покушају да прикупи информације о несталој особи и начин на који су надлежни органи одговорили на такво распитивање“. Суд такође наглашава „да суштина те повреде не лежи толико у чињеници да је члан породице нестао, већ се односи на реакције и ставове надлежних органа на насталу ситуацију након што им је предочена“ (видети нпр. Европски суд за људска права (ЕСЉП) [ВВ], *Чакићи против Турске*, бр. 23657/94, пресуда од 8. јула 1999, § 98, *ЕКЉП*, 1999-IV; ЕСЉП [ВВ], *Кинар против Турске*, бр. 25781/94, пресуда од 10. маја 2001, § 156, *ЕКЉП*, 2001-IV; ЕСЉП, *Орхан против Турске*, бр. 25656/94, пресуда од 18. јуна 2002, § 358; ЕСЉП, *Базоркина против Русије*, бр. 69481/01, пресуда од 27. јула 2006, § 139; видети такође ХРАП, *Здравковић*, бр. 46/08, одлука од 17. априла 2009, § 41, и ХРАП, *Радисављевић*, бр. 156/09, одлука од 17. фебруара 2012, § 18).

146. Комисија сматра да жалилац може да се позове на кршење члана 3 ЕКЉП чак и ако не постоји изричита референца на конкретне поступке надлежних органа ангажованих у

истражи јер и пасивност надлежних органа и недостатак информација пружених жалиоцу могу да указују на нечовечно поступање надлежних органа према жалиоцу (видети нпр. случај *Кабаиш*, предмет ХРАП бр. 78/09, одлука од 11. маја 2012, § 20).

147. Комисија сматра да овај део жалби гђе Татјане Витошевић и гђе Наташе Мајмаревић покреће озбиљна чињенична и правна питања, чије би разрешење требало да зависи од процене меритума. Према томе, Комисија закључује да овај део жалби није очигледно неоснован у смислу члана 3.3 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12 и одбацује приговор који је уложио СПГС.
148. Нису установљени други разлози на основу којих би овај део жалби био проглашен неприхватљивим.

Меритум

1. Опсег разматрања Комисије

149. Комисија ће размотрити наводе сходно члану 3 ЕКЉП, примењујући исти опсег разматрања који је предвиђен чланом 2 (видети §§ 76 - 80 горе у тексту).
150. Комисија подсећа да је Европски суд за људска права закључио у много наврата да ситуација принудног нестанка покреће повреду члана 3 у погледу блиских сродника жртве. Суд наглашава да, у вези са чланом 3, „суштина те повреде не лежи толико у чињеници да је члан породице 'нестао', већ се односи на реакције и ставове надлежних органа на насталу ситуацију након што им је предочена“ (видети нпр. ЕСЉП [ВВ], *Чакићи против Турске*, наведен изнад у § 145, при § 98; ЕСЉП [ВВ], *Кипар против Турске*, *ibid*, при § 156; ЕСЉП, *Орхан против Турске*, *ibid*, при § 358; ЕСЉП, *Базоркина против Русије*, *ibid*, при § 139; ЕСЉП, *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен изнад у § 145, при § 74; ЕСЉП, *Алпату Исраилова против Русије*, бр. 15438/05, пресуда од 14. марта 2013, § 69; видети такође ХРАП, *Здравковић*, наведен изнад у § 145, при § 41). „Сродник може тврдити да је директна жртва понашања надлежних органа поготово у погледу тих реакција и ставова“ (видети, између осталих, ЕСЉП, *Ер и остали против Турске*, бр. 23016/04, пресуда од 31. јула 2012, § 94).
151. На крају, када се ради о душевној патњи изазваној реакцијама надлежних органа на нестанак, наводна повреда је у супротности са материјалним елементом члана 3 ЕКЉП, а не процедуралним елементом, као што је случај у погледу члана 2 (ЕСЉП, *Гелајев против Русије*, бр. 20216/07, пресуда од 15. јула 2010, §§ 147-148).

2. Поднесци страна

152. Жалиоци у суштини наводе да су недостатак информација и неизвесност у погледу отмице и нестанка г. Синише Витошевића и г. Градимира Мајмаревића, нарочито због пропуста УНМИК-а да ваљано истражи њихову отмицу и нестанак, проузроковали душевну патњу њима и њиховим породицама.
153. У својим примедбама на меритум жалби сходно члану 3 ЕКЉП, СПГС је имао коментар једино у погледу жалбе гђе Веске Мајмаревић (бр. 218/09), пошто је тврдио

да су жалбе гђе Татјане Витошевић (бр. 139/09) и гђе Наташе Мајмаревић (бр. 325/09) неприхватљиве у односу на овај члан. Након што је одбацила овај аргумент у погледу њихове прихватљивости, Комисија сматра да примедбе СПГС-а на меритум жалбе гђе Веске Мајмаревић треба да буду подједнако релевантне као и на меритум жалби гђе Татјане Витошевић и гђе Наташе Мајмаревић.

154. СПГС одбацује ову тврдњу сходно члану 3 ЕКЉП, наглашавајући да жалиоци нису изнели наводе о било каквим лошим намерама особља УНМИК-а укљученог у случај нити доказ о било каквом неуважавању озбиљности случаја или осећања жалилаца и њихових породица која проистичу из нестанка њихових блиских сродника. Насупрот томе, „јасно је да је УНМИК и даље радио на овом случају и да је у више наврата и у различитим интервалима у току својих истрага нестанка...контактирао и сарађивао са члановима [породице]“.
155. СПГС додаје да се разумљива и очигледна душевна бол и патња жалилаца не може приписати УНМИК-у већ је она последица нестанка г. Витошевића и г. Мајмаревића. СПГС закључује да патњи жалилаца недостају карактеристике које би је разликовале од емотивног бола за који се може сматрати да је нужно изазван код сродника жртве озбиљних кршења људских права.

3. Процена Комисије

а) Општа начела која се тичу обавезе сходно члану 3

156. Као и члан 2, члан 3 ЕКЉП обухвата једну од основних вредности у демократским друштвима (ЕСЉП, *Талат Тепе против Турске*, бр. 31247/96, од 21. децембра 2004, § 47; ЕСЉП [ВВ], *Иласку и остали против Молдавије и Русије*, бр. 48787/99, пресуда од 8. јула 2004, *ЕКЉП*, 2004-VII, § 424). Као што то потврђује апсолутни карактер који члан 15 § 2 ЕКЉП даје забрани мучења и нечовечног и понижавајућег поступања, та забрана се примењује чак и у најтежим околностима.
157. Наводећи општа начела применљива на ситуације у којима је наводно дошло до кршења обавезе сходно члану 3 ЕКЉП, Комисија напомиње да феномен нестанка представља сложен облик кршења људских права који се мора разумети и са којим се мора суочити на интегралан начин (видети случај ИАСЉП, *Веласкез-Родригез против Хондураса*, наведен изнад у § 101, при § 150).
158. Комисија примећује да се обавеза сходно члану 3 ЕКЉП разликује од процедуралне обавезе надлежних органа сходно члану 2. Док се потоњом од надлежних органа захтева да предузму одређене правне радње које могу довести до идентификације и кажњавања одговорних лица, прва поменута обавеза је општија, више је хуманитарног карактера и односи се на реакцију надлежних органа на патњу сродника лица која су нестала или су убијена.
159. КЉП такође препознаје нестанке као озбиљно кршење људских права. У својој одлуци од 21. јула 1983. године, у предмету *Квинтерос против Уругваја*, Комитет је навео да нестани представљају озбиљна кршења права сродника несталог лица, који пате услед душевног бола који траје све док траје неизвесност у погледу судбине њихових вољених, често и више година (видети КЉП, Саопштење бр. 107/1981, У. Н.

док. СГПП/Ц/ОП/2 при 138 (1990), § 14). Поред тога, у својој одлуци од 15. јула 1994. у предмету *Мохика*, КЉП је сматрао да је „нестанак лица нераскидиво повезан са поступањем које представља повреду члана 7 [Споразума]“, којим се такође забрањује мучење, нечовечно или понижавајуће поступање и кажњавање (видети КЉП, *Мохика против Доминиканске Републике*, Саопштење бр. 449/1991, У. Н. док. СГПП/Ц/51/Д/449/1991 (1994), § 5.7).

160. По питању тога да ли се чланови породице нестале особе могу сматрати жртвама поступања које је супротно члану 3 ЕКЉП, Комисија се позива на судску праксу Европског суда за људска права и на своју сопствену судску праксу. Европски суд прихвата такву могућност, што зависи од постојања „нарочитих чинилаца који доводе до тога да патња коју преживљава [члан породице] добије димензију и одлике различите од емоционалне туге каква се може сматрати неизбежном код особа које су у сродству са жртвом тешког кршења људских права“. Суд даље сматра да „у пресудне елементе спадају непосредност крвног сродства, конкретне околности везане за породични однос, мера у којој је члан породице био сведок предметних догађаја, ангажованост члана породице у покушају да прикупи информације о несталој особи и начин на који су надлежни органи одговорили на такво распитивање“ (видети ЕСЉП, *Басајева и остали против Русије*, бр. 15441/05 и 20731/04, пресуда од 28. маја 2009, § 159; ЕСЉП, случај *Ерги и остали против Турске*, наведен изнад у § 114, при § 94).

161. Комисија напомиње да, при процени емоционалне патње жртава, Европски суд такође разматра следеће околности: трајање самог нестанка и периода током којег није било информација о судбини несталог лица и истрази коју воде надлежни органи; одлагање почетка кривичне истраге нестанка; изостанак било какве „смислене“ акције надлежних органа, упркос чињеници да су им се жалиоци обратили како би пријавили нестанак свог сродника и поделили са њима информације које имају; изостанак могућег објашњења или информација о судбини несталог сродника упркос личним или писменим упитима упућеним званичним органима (видети, између осталих предмета, ЕСЉП, *Ерги и остали против Турске*, наведен изнад, при § 96; ЕСЉП, *Османоглу против Турске*, бр. 48804/99, пресуда од 24. јануара 2008, § 97). Други фактор који доводи до утврђивања повреде члана 3 ЕКЉП јесте континуирана природа психолошке патње сродника жртве нестанка (ЕСЉП, *Салаков и Ислијамова против Украјине*, бр. 28005/08, пресуда од 14. марта 2013. године, § 201).

162. КЉП је такође разматрао то питање и препознао чланове породица несталих лица као жртве повреде члана 7 Споразума: родитеље (*Бушерф против Алжира*, Саопштење бр. 1196/2003, разматрања од 30. марта 2006, § 9.7, СГПП/Ц/86/Д/1196/2003), децу (*Зарзи против Алжира*, Саопштење бр. 1780/2008, разматрања од 22. марта 2011, § 7.6, СГПП/Ц/101/Д/1780/2008), браћу и сестре (*Ал-Абани против Либијске Арапске Џамахирије*, Саопштење бр. 1640/2007, разматрања од 26. јула 2010, § 7.5, СГПП/Ц/99/Д/1640/2007), супружнике (*Бусруал против Алжира*, Саопштење бр. 992/2001, разматрања од 30. марта 2006, § 9.8, СГПП/Ц/86/Д/992/2001) и тетке/тече, ујне/ујаке, стрине/стричеве (*Беназиза против Алжира*, разматрања од 26. јула 2010, § 9.4, СГПП/Ц/99/Д/1588/2007) (*Башаша против Либијске Арапске Џамахирије*, разматрања од 20. октобра 2010, § 7.2, СГПП/Ц/100/Д/1776/2008). Комитет оправдава овако широко разумевање статуса жртве због патње и бола који су начињени члановима породица нестанком особе, који су често појачани недовољним напорима

надлежних органа да истраже нестанак како би установили судбину жртве и извели починиоце пред лице правде (*Абуседра против Либијске Арапске Цамахирије*, Саопштење бр. 1751/2008, разматрања од 25. октобра 2010, § 7.5, СГПП/Ц/100/Д/1751/2008). У случају *Амиров против Руске Федерације*, Комитет је приметно да „без жеље да наведе све околности индиректног стварања жртава, Комитет сматра да пропуст државе као стране која је одговорна за спровођење обавеза истраживања и разјашњавања околности злочина који је претрпела директна жртва обично може представљати фактор. Додатни фактори могу бити неопходни. У овом случају, Комитет напомиње ужасне услове у којима је аутор пронашао осакаћене посмртне остатке своје супруге (...), након чега су уследиле одуговлачене, спорадичне мере које су предузете како би се истражиле околности које су довеле до горепомнутих закључака о постојању повреда чланова 6 и 7, тумачених заједно са чланом 2, ставом 3. Комитет сматра да, узете у обзир заједно, околности захтевају да Комитет закључи да су и права аутора сходно члану 7 такође прекршена“ (КЉП, *Абубакар Амиров и Аизан Амирова против Руске Федерације*, наведен изнад у § 16, при § 11.7).

163. Комисија такође узима у обзир чињеницу да, према наводима Европског суда, анализа реакције надлежних органа не треба да се ограничи ни на какве конкретне манифестације ставова тих органа, изоловане инциденте, нити на процедуралне чинове; на супрот томе, по мишљењу Суда, процена начина на који су надлежни органи тужене Државе реаговали на упите подносиоца жалбе треба да буде глобална и континуирана (видети ЕСЉП, *Ађиш против Турске*, бр. 7050/05, пресуда од 1. фебруара 2011, § 45).
164. У том погледу, Европски суд је мишљења да би закључци из процедуралног проширења члана 2 такође били од директне важности при разматрању постојања кршења члана 3 (видети ЕСЉП, *Басајева и остали против Русије*, наведен изнад у § 160, при § 109; ЕСЉП, *Гелајевић против Русије*, бр. 20216/07, наведен изнад у § 151, при § 147; ЕСЉП, *Базоркина против Русије*, наведен изнад у § 115, при § 140).
165. Комисија примећује да је Европски суд већ установио повреде члана 3 ЕКЉП у погледу нестанака где је закључено да је сама Држава одговорна за отмицу (видети ЕСЉП, *Лулујев и остали против Русије*, бр. 69480/01, пресуда од 9. новембра 2006, §§ 117-118; ЕСЉП, *Кукајев против Русије*, бр. 29361/02, пресуда од 15. новембра 2007, §§ 107-110). Међутим, супротно томе, у случају који Комисија разматра, УНМИК ни на који начин није умешан у сам нестанак и не може се сматрати одговорним за душевну патњу подносиоца жалбе која јој је узрокована почињеним злочином.
166. Комисија узима у обзир да је, у изостанку закључка о одговорности Државе за нестанак, Европски суд пресудио да није убеђен да је понашање надлежних органа, иако немарно у довољној мери да представља кршење члана 2 у његовом процедуралном аспекту, могло само по себи изазвати душевну патњу подносиоца жалбе већу од минималног нивоа јачине који је неопходан да би се сматрало да поступање лежи унутар опсега члана 3 (видети, између осталих случајева, ЕСЉП, *Товсултанова против Русије*, бр. 26974/06, пресуда од 17. јуна 2010, § 104; ЕСЉП, *Шафијева против Русије*, бр. 49379/09, пресуда од 3. маја 2012, § 103).

b) *Применљивост члана 3 на контекст Косова*

167. У погледу применљивости горенаведених стандарда на контекст Косова, Комисија се прво позива на своје разматрање истог питања у вези са чланом 2, наведено горе у тексту (видети §§ 110-118).
168. Комисија понавља да један функционалан систем за спровођење закона треба да узме у обзир заштиту потреба жртава и сведока, као и да размотри посебну рањивост расељених лица у ситуацијама након сукоба. Комисија је већ размотрила чињеницу да је Генерални секретар УН-а 2003. године описао систем полиције и правде на Косову као систем који „добро функционише“ и који је „одржив“ (видети § 23 горе у тексту).
169. Комисија поново напомиње да неће размотрити релевантну праксу нити наводне препреке спровођењу ефикасне истраге *in abstracto*, већ само у односу на њихову конкретну примену на дотичну жалбу, узимајући у обзир конкретне околности случаја.
170. Из тих разлога, Комисија сматра да мора да установи, у вези са сваким случајем, да ли би став и реакције УНМИК-ових органа на сам нестанак и на захтевање информација од стране жалилаца у вези са судбином њихових сродника и кривичном истрагом представљали повреду обавезе сходно члану 3, имајући у виду реалну ситуацију на Косову у релевантно време.

c) *Усаглашеност са чланом 3 у овом предмету*

171. У оквиру ових догађаја, Комисија у овом случају примећује одређен број фактора који, узети заједно у разматрање, покрећу питање повреде члана 3 ЕКЉП.
172. Комисија напомиње блискост породичних веза између жалилаца и несталих лица, пошто је реч о њиховим супругама и кћерки. Сходно томе, Комисија не сумња да су оне заиста пролазиле кроз тешку емоционалну трауму од тренутка отмице, која се догодила јуна 1999. године.
173. Комисија такође напомиње да су гђа Витошевић и гђа Мајмаревевић подносиле упите разним домаћим и међународним институцијама у Србији и на Косову (видети § 32 изнад), али да, упркос тим покушајима, никада нису добиле никакво објашњење нити информацију о томе шта се десило њиховим супрузима након отмице.
174. Комисија не може да занемари период скоро потпуне неактивности надлежних органа, између 1999. и 2005. године, упркос чињеници да су они имали све информације неопходне за спровођење истраге од самог почетка. С тим у вези, Комисија понавља да, са становишта члана 3, она може да разматра реакције и ставове УНМИК-а у односу на жалиоце у целини.
175. Комисија подсећа да је до првог забележеног контакта између истражитеља ЈИРЗ-а и гђе Витошевић и гђе Мајмаревевић очигледно дошло тек 1. априла 2005. године, што је период од скоро шест година од отмице њихових супруга (видети § 47 изнад). Међутим, званична изјава гђе Витошевић узета је тек након више од годину дана,

августа 2006. године (видети § 50 изнад). Изјава гђе Мајмаревић никада није забележена. Иако се може претпоставити да су ова два жалиоца у одређеној мери обавештена о напретку истраге када су се састала са истражитељима ЈИРЗ-а, донекле са закашњењем, према мишљењу Комисије апсолутно је неадекватно остварити само један или два таква контакта током истраге која под контролом УНМИК-а траје једну деценију. Ову околност треба поготово проценити у светлу чињенице да је од октобра 1999. године полиција имала све неопходне податке за спровођење смислене истраге (видети § 38 горе у тексту), али то није учинила шест година.

176. Изводећи закључке из пропуста УНМИК-а да пружи могуће објашњење за изостанак непрекидног и редовног контакта са жалиоцима или информације о разлозима за продужену неактивност полиције УНМИК-а у вези са истрагом отмице г. Витошевића и г. Мајмаревића, Комисија сматра да је ова ситуација, која се наставила током периода временске надлежности Комисије, изазвала озбиљну неизвесност у вези са њиховом судбином и статусом истраге.
177. У светлу горенаведеног, Комисија закључује да су гђа Витошевић и гђа Мајмаревић трпеле тешку патњу током продуженог и дуготрајног временског периода због начина на који су се органи УНМИК-а бавили њиховим жалбама и због њихове немогућности да сазнају шта се десило њиховим супрузима. У том погледу, очигледно је да, у било каквим околностима, бол што живе у неизвесности у вези са судбином својих супруга мора бити неподношљив.
178. Из горенаведених разлога, Комисија закључује да је својим поступцима УНМИК допринео болу и душевној патњи гђе Татјане Витошевић и гђе Веске Мајмаревић, чиме је дошло до повреде члана 3 ЕКЉП.
179. У погледу гђе Наташе Мајмаревић, Комисија подсећа да она није пријавила случај органима УНМИК-а и да уопште није била у контакту са полицијом чиме би им на било који начин ставила до знања да је заинтересована за истрагу, или затражила да буде сматрана оштећеном страном. Без тога није разумно очекивати од полиције да је тражи или да је обавештава о статусу истраге. Комисија такође разматра чињеницу да она није тврдила да је на било који начин била жртва поступака надлежних органа. Упркос томе, Комисија напомиње да су гђа Наташа Мајмаревић, која је у то време још увек била дете, као и њена мајка, гђа Веска Мајмаревић, након отмице г. Градимира Мајмаревића биле подвргнуте екстремним усменим претњама и злостављању.
180. Због тога, са становишта Комисије, чак и након што је уочен пропуст у поступцима, реакцијама и ставовима УНМИК-ових органа у погледу ове истраге, не постоји доказ да је гђи Наташи Мајмаревић тиме нанета било каква додатна патња (упоредити са предметом *Спасић и остали*, бр. 221/09, мишљење ХРАП од 31. јула 2013, § 141-142). Дакле, Комисија није установила кршење члана 3 у погледу ове жалбе.

V. ЗАКЉУЧНИ КОМЕНТАРИ И ПРЕПОРУКЕ

181. У светлу закључака Комисије о овом предмету, Комисија је мишљења да је потребан неки облик накнаде.

182. Комисија напомиње да принудни нестанци и самовољне егзекуције представљају озбиљна кршења људских права која се морају истражити и судски процесуирати под било каквим околностима. Комисија такође напомиње да је УНМИК, као територијална управа на Косову од 1999. године до 2008. године, имао примарну одговорност да ефикасно истражи и кривично гони лица одговорна за убиства, отмице и нестанке у околностима опасним по живот. Његов пропуст да то учини представља даље озбиљно кршење права жртве и њених сродника, поготово права на утврђивање чињеница.
183. Комисија истиче забринутост самог СПГС-а да су неадекватна средства, поготово на почетку УНМИК-ове мисије, довела до тога да испуњавање УНМИК-ових обавеза у погледу људских права буде тешко достигну.
184. Уобичајено би била одговорност УНМИК-а да предузме одговарајуће мере како би стао на крај запаженом кршењу права и, колико је то могуће, исправио последице истог. Међутим, као што је Комисија напоменула горе у тексту (видети § 25), одговорност УНМИК-а која се тиче судства на Косову завршила се 9. децембра 2008. године, када је ЕУЛЕКС преузео потпуну радну контролу у области владавине права. УНМИК стога није више у позицији да предузима мере које ће имати директан утицај на истраге које су још увек на чекању пред ЕУЛЕКС-ом или локалним властима. Такође, након проглашења независности од стране Привремених институција самоуправе Косова 17. фебруара 2008. године и касније, ступањем на снагу косовског устава 15. јуна 2008. године, УНМИК је престао да обавља извршне функције на Косову и та чињеница је ограничила његову могућност да пружи пуну и ефикасну репарацију за извршену повреду права, како је то прописано утврђеним начелима међународног права о људским правима.
185. Комисија сматра да ова чињенична ситуација не ослобађа УНМИК од одговорности да исправи, што је могуће више, последице кршења права за која је одговоран.

У погледу жалилаца и предмета, Комисија сматра прикладним да УНМИК:

- У складу са судском праксом Европског суда за људска права у вези са ситуацијама ограничене надлежности државе (видети ЕСЈП [ВВ], *Иласку и остали против Молдавије и Русије*, бр. 48787/99, пресуда од 8. јула 2004, ЕКЉП, 2004-VII, § 333; ЕСЈП, *Ал-Садун и Муфди против Уједињеног Краљевства*, бр. 61498/08, пресуда од 2. марта 2010, § 171; ЕСЈП [ВВ], *Катан и остали против Молдавије и Русије*, бр. 43370/04, 8252/05 и 18454/06, пресуда од 19. октобра 2012, § 109), мора тежити томе да, уз сва дипломатска средства која су му доступна у односу на ЕУЛЕКС и косовске власти, добије уверавања да ће истраге које се односе на случај који се овом приликом разматра бити настављене у складу са захтевима ефикасне истраге предвиђеним чланом 2, да ће се утврдити околности везане за отмицу и нестанак г. Синише Витошевића и г. Градимира Мајмаревевића и да ће починиоци бити изведени пред лице правде. Жалиоци и/или други блиски сродници треба да буду обавештени о том поступку и да добију увид у релевантну документацију, уколико је потребно;

- Јавно призна, у разумном року, одговорност у вези са пропустом УНМИК-а да адекватно истражи отмицу и нестанак г. Синише Витошевића и г. Градимира Мајмаревевића, као и са патњом и душевним болом које су претрпеле гђа Татјана Витошевић и гђа Веска Мајмаревевић, и јавно се извини жалиоцима и њиховим породицама у вези са тим;

- Предузме одговарајуће кораке за исплату адекватне надокнаде свим жалиоцима за моралну штету коју су претрпели због УНМИК-овог пропуста да спроведе ефикасну истрагу, као и за патњу и душевни бол које су гђа Татјана Витошевић и гђа Веска Мајмаревевић претрпеле услед понашања УНМИК-а.

Комисија такође сматра да је прикладно да УНМИК:

- У складу са Резолуцијом Генералне скупштине УН-а о „Основним начелима и смерницама у вези са правом на правни лек и репарацију за жртве грубог кршења међународног права које се тиче људских права и озбиљног кршења међународног хуманитарног права“ (A/Res/60/147, 21. март 2006. године), предузме одговарајуће кораке, путем других институција повезаних са УН-ом које раде на Косову, домаћих органа и невладиних организација, ради остваривања потпуног и свеобухватног програма репарације, укључујући реституцију, компензацију, рехабилитацију, сатисфакцију и гаранцију да се тако нешто неће поновити, за жртве из свих заједница које су претрпеле озбиљне повреде људских права током и након сукоба на Косову;

- Предузме одговарајуће кораке код надлежних органа Уједињених нација, укључујући Генералног секретара УН-а, ка додељивању одговарајућих људских и финансијских ресурса како би се осигурало да Уједињене нације увек поштују стандарде међународних људских права, укључујући и ситуације када обављају административне и извршне функције на некој територији, и да обезбеди ефикасно и независно надгледање;

ИЗ ОВИХ РАЗЛОГА,

Комисија, једногласно,

- 1. ЗАКЉУЧУЈЕ ДА ЈЕ ДОШЛО ДО КРШЕЊА ПРОЦЕДУРАЛНЕ ОБАВЕЗЕ СХОДНО ЧЛАНУ 2 ЕВРОПСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ О ЉУДСКИМ ПРАВИМА;**
- 2. ЗАКЉУЧУЈЕ ДА ПОСТОЈИ КРШЕЊЕ МАТЕРИЈАЛНЕ ОБАВЕЗЕ ИЗ ЧЛАНА 3 ЕВРОПСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ О ЉУДСКИМ ПРАВИМА У ПОГЛЕДУ ЖАЛБИ ГЂЕ ТАТЈАНЕ ВИТОШЕВИЋ И ГЂЕ ВЕСКЕ МАЈМАРЕВИЋ;**
- 3. ЗАКЉУЧУЈЕ ДА НЕ ПОСТОЈИ КРШЕЊЕ МАТЕРИЈАЛНЕ ОБАВЕЗЕ ИЗ ЧЛАНА 3 ЕВРОПСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ О ЉУДСКИМ ПРАВИМА У ПОГЛЕДУ ЖАЛБЕ ГЂЕ НАТАШЕ МАЈМАРЕВИЋ.**

4. ПРЕПОРУЧУЈЕ ДА УНМИК:

- a. ТРАЖИ ОД ЕУЛЕКСА И ДРУГИХ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА НА КОСОВУ ДА ПРЕДУЗМУ СВЕ МОГУЋЕ КОРАКЕ КАКО БИ ОСИГУРАЛИ ДА СЕ КРИВИЧНА ИСТРАГА У ВЕЗИ СА ОТМИЦОМ И НЕСТАНКОМ Г. СИНИШЕ ВИТОШЕВИЋА И Г. ГРАДИМИРА МАЈМАРЕВИЋА НАСТАВИ У СКЛАДУ СА ЧЛАНОМ 2 ЕКЉП И ДА ПОЧИНИОЦИ БУДУ ИЗВЕДЕНИ ПРЕД ЛИЦЕ ПРАВДЕ;**
- b. ЈАВНО ПРИЗНА ОДГОВОРНОСТ ЗА СВОЈ ПРОПУСТ ДА СПРОВЕДЕ ЕФИКАСНУ ИСТРАГУ У ВЕЗИ СА ОТМИЦОМ И НЕСТАНКОМ Г. СИНИШЕ ВИТОШЕВИЋА И Г. ГРАДИМИРА МАЈМАРЕВИЋА, КАО И ЗА ДУШЕВНУ БОЛ И ПАТЊУ НАНЕТЕ ГЋИ ТАТЈАНИ ВИТОШЕВИЋ И ГЋИ ВЕСКИ МАЈМАРЕВИЋ, И ЈАВНО СЕ ИЗВИНИ ЖАЛИОЦИМА И ЊИХОВИМ ПОРОДИЦАМА;**
- c. ПРЕДУЗМЕ ОДГОВАРАЈУЋЕ КОРАКЕ КА ИСПЛАТИ АДЕКВАТНЕ НАКНАДЕ ЗА МОРАЛНУ ШТЕТУ У ВЕЗИ СА УСТАНОВЉЕНИМ КРШЕЊИМА ЧЛАНА 2 СВИМ ЖАЛИОЦИМА, И У ВЕЗИ СА УСТАНОВЉЕНИМ КРШЕЊИМА ЧЛАНА 3 ЕКЉП ГЋИ ТАТЈАНИ ВИТОШЕВИЋ И ГЋИ ВЕСКИ МАЈМАРЕВИЋ;**
- d. ПРЕДУЗМЕ ОДГОВАРАЈУЋЕ КОРАКЕ КА ОСТВАРИВАЊУ ПОТПУНОГ И СВЕОБУХВАТНОГ ПРОГРАМА РЕПАРАЦИЈЕ;**
- e. ПРЕДУЗМЕ ОДГОВАРАЈУЋЕ КОРАКЕ У УЈЕДИЊЕНИМ НАЦИЈАМА КАО ГАРАНЦИЈУ ДА СЕ ИСТА СИТУАЦИЈА НЕЋЕ ПОНОВИТИ;**
- f. ОДМАХ ПРЕДУЗМЕ ЕФИКАСНЕ МЕРЕ ЗА ПРИМЕНУ ПРЕПОРУКА КОМИСИЈЕ И ОБАВЕСТИ ЖАЛИОЦЕ И КОМИСИЈУ О ДАЉЕМ РАЗВОЈУ ОВОГ ПРЕДМЕТА.**

Ана Марија Тезано
Заменик извршног службеника

Марек Новицки
Председавајући

СКРАЋЕНИЦЕ И АКРОНИМИ

ЦЈКИ – Централна јединица за кривичну истрагу
СГПП – Међународни споразум о грађанским и политичким правима
ОП – Одељење правде
ОЈТ – Окружно јавно тужилаштво
ЕКЉП – Европска конвенција о људским правима
ЕСЉП – Европски суд за људска права
ЕУ – Европска унија
ЕУЛЕКС – Мисија владавине права Европске уније на Косову
СРЈ – Савезна Република Југославија
ХРАП – Саветодавна комисија за људска права
КЉП – Комитет за људска права Уједињених нација
ГШ – Главни штаб
ИАСЉП – Интерамерички суд за људска права
МКНЛ – Међународна комисија за нестала лица
МКЦК – Међународни комитет Црвеног крста
МКТЈ – Међународни кривични трибунал за бившу Југославију
МТ – Међународни тужилац
КФОР – Међународне безбедносне снаге (обично познате као косовске снаге)
ОВК – Ослободилачка војска Косова
МоР – Меморандум о разумевању
ЈНЛ – Јединица за нестала лица
МУП – Министарство унутрашњих послова Републике Србије
НАТО – Северно-атлантски споразумни савез
КНЛСМ – Канцеларија за нестала лица и судску медицину
ОЕБС – Организација за европску безбедност и сарадњу
РИЈ – Регионална истражна јединица
СПГС – Специјални представник Генералног секретара
УН – Уједињене нације
УНХЦР – Високи комесар Уједињених нација за избеглице
УНМИК – Привремена управа мисије Уједињених нација на Косову
КПИЖ – Комисија за проналажење и идентификацију жртава
ЈИРЗ – Јединица за истрагу ратних злочина